

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 33

София, петък, 2 март

1934 г.

45. заседание

Срѣда, 28 февруарий 1934 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 20 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . . 753	3) за отпущане еднократна помощ на наследниците на бившия кметъ на гр. Пашмаклий, Величко Профировъ (Предложение на народния представител М. Райковски). (Съобщение) . . . 753
Запитване отъ народния представител А. Аврамовъ, къмъ министра на земледѣлието и държавните имоти — пита: какви мѣрки сж взети да бждатъ заставени захарните фабрики да изплатятъ цвеклото на цеклопроизводителитѣ. (Съобщение) . 753	4) за продължение срока за доброволно изплащане на една третинка отъ текущите данъци и на първата шестинка отъ закѣснѣлите данъци. (Първо и второ четене) 753, 756
Законопроекти:	5) за бюджета, отчетността и предприятията. (Второ четене — продължение докладването и разискване) 756
1) за изменение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни сръдства. (Съобщение) 753	Дневенъ редъ за следващото заседание 776
2) за посмъртната взаимноспомогателна каса на служителитѣ при изборните учреждения. (Съобщение) 753	

Председателстваващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ нуждното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следните г. г. народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ачковъ Димитъръ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михайлъ, Василевъ Григоръ, Георгиевъ Стойчо, Доброволски Стефанъ, Ивановъ Борисъ Недковъ, Кирчевъ Стефанъ, Кораковъ Крумъ, Лоловъ Сава, Лунговъ Николай, Марчевъ Никола, Мирски Христо, Молловъ Янаки, Момчиловъ Стоянъ, Марулевъ Йосифъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Петровъ Дойчинъ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Еню, Ризовъ Стойне, Родевъ Христо, Савовъ Велико, Савовъ Сава, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Тонковъ Тодоръ, Тотевъ Деню, п. Христовъ Георги, Христовъ Димитъръ, Юртовъ Георги и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следните народни представители:

- На г. Стоянъ Момчиловъ — 1 день;
- На г. Петъръ Попивановъ — 2 дена;
- На г. Тодоръ Тонковъ — 2 дена;
- На г. Стойчо Георгиевъ — 2 дена;
- На г. Александъръ Пиронковъ — 3 дни;
- На г. Йосифъ Марулевъ — 3 дни;
- На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 4 дни, и
- На г. Сеферияъ Митковъ — 10 дни.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило запитване отъ народния представител г. Аврамъ Аврамовъ до г. министра на земледѣлието и държавните имоти, съ което иска г. министърътъ да му отговори какви мѣрки сж взети да бждатъ заставени захарните фабрики да изплатятъ

цвеклото на цеклопроизводителитѣ, кои сж причинитѣ, поради които не е изплатено досега, и има ли прѣчки, поради които да не може да стане изплащането.

Запитването ще се изпрати на г. министра, за да отговори.

Постѣпили сж въ бюрото следните законопроекти:

Отъ Министерството на финанситѣ — законопроектъ за изменение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни сръдства. (Вж. прил. Т. I, № 44)

Отъ Министерството на вътрешните работи и народното здраве — законопроектъ за посмъртна взаимноспомогателна каса на служителитѣ при изборните учреждения. (Вж. прил. Т. I, № 45)

Отъ народния представител г. Минко Райковски — законопроектъ за отпущане еднократна помощ на наследниците на бившия кметъ на гр. Пашмаклий, Величко Профировъ. Законопроектътъ е подписанъ отъ нуждното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 46)

Тия законопроекти ще бждатъ раздадени на г. г. народните представители и поставени на дневенъ редъ.

По точки първа, втора и трета отъ дневния редъ комисиитѣ не сж готови.

Преминаваме къмъ четвъртата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за продължение срока за доброволно изплащане на една третинка отъ текущите данъци и на първата шестинка отъ закѣснѣлите данъци.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретарь С. Йовевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 42).

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Предлаганият законопроект по принцип може да бъде приетъ, но струва ми се, че сроковете, които сж предвидени въ него, сж много кратки.

Азъ, обаче, взехъ думата, за да изтъкна друго едно обстоятелство, да изкажа друго едно желание, което се прояви на много мѣста отъ нашитѣ земеделци по селата. Тѣ помолиха да се настои въ Парламента, при евентуално приемане на нѣкои законопроекти отъ фискаленъ характеръ, да бъдатъ освободени отъ глобитѣ, г. министре, защото много отъ тия земеделци сж дали хранитѣ си на Дирекцията на храноизносъ, на нейнитѣ агенти, а още не сж получили срещу хранитѣ си пари, за да могатъ да си платятъ данъцитѣ, и, безъ да искатъ, тѣ сж влѣзли въ глоби. Цѣли околии и окрѣзи има, където агентитѣ на дирекцията не изплащатъ редовно хранитѣ на селянитѣ поради това, което е общоизвестно — липсватъ срѣдства въ дирекцията. Агентитѣ закупуватъ хранитѣ срещу подписани отъ тѣхъ бѣли разписки, бордера и когато се снабдятъ съ пари, чакъ тогава плащатъ на земеделцитѣ. Следователно, земеделцитѣ не сж въ състояние да изплатятъ навреме своитѣ задължения по поземелния данѣкъ или други свои задължения къмъ държавната казна.

Та, молбата имъ е да се направи нѣщо, щото поне до край на текущата финансова година, ако не до крайния възможенъ срокъ, когато дирекцията за храноизносъ ще може да имъ изплати — допускамъ, че до последния срокъ, 25 юний дирекцията ще може да имъ изплати боноветѣ — да не имъ се събиратъ глобитѣ за закъснитѣ данѣци.

Министъръ С. Стефановъ: Кои глоби?

Р. Василевъ (д. сг): За новитѣ данѣци.

Министъръ С. Стефановъ: За текуцитѣ данѣци ли?

Р. Василевъ (д. сг): Да.

А. Буковъ (з): Житото имъ е купено, а не сж имъ дали пари и тѣ не могатъ да плащатъ.

Р. Василевъ (д. сг): Това не е голѣма работа. Земеделцитѣ не отъ нежелание да плащатъ не сж си платили. Това ще бъде една малка услуга, която ще направимъ на нашитѣ земеделци.

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ (з): Г. г. народни представители! Предложението на г. Ради Василевъ е много основателно и азъ вѣрвамъ, че г. министърътъ ще се съгласи съ него. Но азъ искамъ да обърна вниманието на г. министра и на народното представителство върху други два въпроса. Първиятъ въпросъ е за отлагане събирането на първата шестинка отъ закъснитѣ данѣци и следъ 25 мартъ. Още когато се разглеждаше законътъ за събиране закъснитѣ данѣци, азъ казахъ, че датата 25 февруарий не отговаря на силитѣ на нашето стопанство, на условията, при които е поставено земеделското стопанство да работи, защото месецитѣ януарий и февруарий сж, така да се каже, най-тънкиятѣ, най-мъртвитѣ месеци за земеделца. У него могатъ да се намѣрятъ пари презъ октомврий, презъ ноемврий, презъ априлъ, презъ май, но презъ февруарий не могатъ да се намѣрятъ. Азъ констатирамъ, че въ много села населението желае да се възползува отъ облекченията, които му дадохме за изплащане данъцитѣ, но тъй като то е разпродадо хранитѣ си и Дирекцията за храноизносъ не му е заплатила тия храни, нѣма откъде сега производителитѣ да взематъ пари, за да могатъ да изплатятъ тая шестинка, която следваше да платятъ най-късно до 25 февруарий. Отъ много страни се правятъ усилия да могатъ да си изплатятъ данѣка на 25 февруарий. Лично азъ констатирахъ, че много селяни и граждани се явяха предъ данъчнитѣ управления и искаха да си изплатятъ каквото могатъ отъ данъцитѣ, но не всички можахъ да изплатятъ тая шестинка. И азъ мисля, че въ края на крайщата ние пакъ ще трѣбва да прибѣгнемъ къмъ нѣкоя формула или къмъ нѣщо друго и да отложимъ събирането на тая частъ отъ данѣка къмъ датата 25 октомврий, т. е., ако си заплатятъ петтѣ шестинки, може едната шестинка да мине така.

А. Буковъ (з): Всѣка шестинка си е отдѣлно.

А. Радоловъ (з): Всѣка шестинка си е отдѣлно, но понеже първата шестинка съпада съ мъртавъ сезонъ за земеделското стопанство, па и общо за нашето стопанство, смѣтамъ, че трѣбва да се направи едно изключение, като се отложи събирането на тая шестинка къмъ 25 октомврий, когато има пари въ нашия стопанитѣ — билъ той земеделецъ или отъ друго нѣкое съсловие.

Вториятъ въпросъ, който искамъ да повдигна, е следниятъ: по време гласуването на закона за облекчение на длъжницитѣ отъ г. министра на финанситѣ се заяви, че ще се прокара сжщо такъвъ законъ и за облекчение глобитѣ, наложени по закона за акцизитѣ. Даже и въ вестницитѣ се писа на нѣколко мѣста за това, като се даде и самиятъ текстъ на законопроекта. Но това не е достатъчно. Азъ смѣтамъ, че този законопроектъ трѣбва да се внесе въ Камарата, за да го гласува народното представителство, защото където сме приказвали за единия законопроектъ, приказвали сме, че ще бъде внесенъ и другиятъ, та да не излѣзе налѣжа нашата приказка.

Ето защо азъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ часъ по-скоро да бъде внесенъ този законопроектъ, за да бъде гласуванъ и той, така както бѣ гласуванъ и законътъ за облекчение на длъжницитѣ.

Това е, което имахъ да кажа.

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Никола Тошевъ.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! И азъ сподѣлямъ напълно мотивитѣ къмъ законопроекта на г. министра на финанситѣ — относно голѣмото струване на данѣкоплатци при бирницитѣ и за бавността при изчисленията на закъснитѣ данѣци. Но струва ми се, че сроковетѣ, които г. министърътъ дава, сж много къси. Срокътъ 10 мартъ за доброволното изплащане на третияката отъ текуцитѣ данѣци, както и срокътъ 25 мартъ за доброволното плащане на първата шестинка отъ закъснитѣ данѣци сж много къси срокове. Или може би г. министърътъ мисли да ги продължи още веднѣжъ. Но азъ смѣтамъ, че данѣкоплатцитѣ нѣма да могатъ да се възползуватъ отъ този законъ. Азъ самъ видѣхъ струването на данѣкоплатци при бирницитѣ и невъзможността последнитѣ да могатъ да се справятъ. Особено това се забелязва при участковитѣ бирници, които обслужватъ 5-6 села, съ разстояние едно отъ друго 10-15 километра. Вѣрно е, въ закона за събиране прѣвитѣ данѣци е казано, че когато бирникътъ не дойде въ селото, данѣкоплатецътъ е длъженъ да намѣри бирника тамъ, където е Но, г. г. народни представители, този членъ отъ закона не е ефикасенъ. Практически и невъзможно еъ село да се вдигне да търси бирника презъ 2-3 села, за да си плати данъцитѣ. По-добре е обратното — бирникътъ да е по-подвиженъ и да отиде на сроковетѣ въ селата. Практически отъ 2-3 години бирницитѣ не отиватъ по селата въ сроковетѣ, опредѣлени отъ закона: 25 юний, 25 октомврий и 25 февруарий. Тѣ отиватъ по селата най-много два пѣти, оплаквайки се отъ претрупаната си работа по счетоводството и т. н. Отъ 2-3 години се назначиха длѣководители на бирницитѣ, за да ги улеснятъ въ счетоводната имъ работа, обаче и това не помогна, макаръ че общинитѣ се отрудняха съ изплащането на заплатитѣ на тия длѣководители. У насъ има стремление да се бюрократизиратъ всички служби. Въ това отношение се бюрократизираха и самитѣ бирници. И азъ мисля, че една отъ причинитѣ за закъснение изплащането на данъцитѣ, освенъ влошаването на стопанското положение, е и тази, че бирницитѣ не могатъ да отидатъ преди сроковетѣ въ селата, числящи се къмъ участъцитѣ имъ.

Смѣтамъ да предложа поне за селата, където нѣма бирникъ, този срокъ да бъде продълженъ. Ползувачъ се за това отъ другъ единъ законъ — законътъ за събиране на белгика, който дава резултати. Тамъ е казано, че белгикътъ се изплаща въ тридневенъ срокъ отъ първото дохождение на бирника следъ месецъ априлъ. Това дава много добри резултати: всички се струпуватъ около бирника, когато дойде въ селото, за да си изплатятъ безъ закъснение данъцитѣ. Въ случая бихме могли да се възползуваме отъ това положение и, вмѣсто 10 мартъ, респ. 25 мартъ, да кажемъ: „при първото дохождение на бирника презъ м. мартъ“. По такъвъ начинъ ще може и самата финансова властъ да следи дали бирницитѣ отиватъ въ селата.

Министъръ С. Стефановъ: По кои данѣци говорите: по първата шестинка или по изплащане на третинката отъ текуцитѣ данѣци?

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Азъ говоря и за двата данъка, но специално за текущите данъци. Азъ съмъ съгласенъ, че по отношение на шестинката би могло да се опредѣли единъ другъ срокъ, защото това ще бѣде едно голѣмо облекчение за хората, които има да плащатъ закѣснѣли данъци. Трѣбва да ви кажа още едно нѣщо. За редовните данъкоплатци се вижда неприятна тази привилегия, която давате на тия, които сж закѣснѣли. Не сж само бедните, които закѣсняватъ; има и много богати хора, които се ползуватъ отъ това положение. Мене ми се струва, че редовните данъкоплатци, които сж платили данъците си редовно въ сроковете или пъкъ сж глоби за закѣснението преди този срокъ, биха могли да се считатъ ошетенни. Мене ми се струва, че ако трѣбва да се даде привилегия, тя трѣбва да се даде на редовните данъкоплатци, а не на тия, които сж закѣснѣли.

Министъръ С. Стефановъ: На редовните се дава привилегия чрезъ сконто, което се прави.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Въ това отношение азъ моля г. министра, който е разположенъ и търси практическо срѣство за събиране на данъците, да възприеме тази система, възприета въ закона за събиране данъка бегликъ — срокътъ да тече отъ първото дохождане на бирника, като той трѣбва да отиде непременно въ селата.

Министъръ С. Стефановъ: Срокътъ да бѣде за изплащане текущите данъци ли или за закѣснѣлите?

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): За текущите.

Министъръ С. Стефановъ: А, това не може. Тамъ има законни тригодишни срокове.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Да, но бирниците не дохождатъ въ селата и не може цялото село да се вдигне да търси бирника.

Министъръ С. Стефановъ: Четири месеца има свободни преди срока.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Да, но не дохождатъ бирниците по селата. Азъ мисля, че въ бѣдеще подлежи на реформа цялата система по събиране на данъците,...

Министъръ С. Стефановъ: Имамъ предъ видъ това.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): ... защото е много мъчно цяло село да се вдигне да отиде да търси бирника, който е въ друго село, и, понеже книгата му не сж тамъ, фактически не може да услуги съ нищо на данъкоплатците. И досега само справки се правятъ отъ бирника, а до плащане на данъци не се дохожда.

Така че срокътъ, който се дава, е много малък и трѣбва, г. министре, или да го увеличите, или да приемете другата система — срокътъ да тече отъ първото дохождане на бирника въ селото.

Министъръ С. Стефановъ: Трѣбва да има единъ краенъ срокъ.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Бирникътъ е длъженъ по закона да дойде въ селото.

Министъръ С. Стефановъ: Това разбирамъ, но формулата „отъ първото идване на бирника въ селото“ не е никаква формула, а трѣбва да има единъ максималенъ срокъ.

Н. Тошевъ (д. сг. Ц): Презъ месецъ мартъ, г. министре.

Министъръ С. Стефановъ: Ще Ви отговоря.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Александъръ Христовъ.

А. Христовъ (д. сг. Ц): Законопроектътъ по принципъ е много добъръ, но азъ бихъ молилъ, г. министърътъ да се съгласи, срокътъ за плащане на първата шестинка да се продължи, тъй като една отъ главните причини между другите е и тази, че самата данъчна властъ не е установила окончателно размѣра на данъка. Това не може да стане до 25 мартъ. Осмъ отъ сега бирниците сж претрупани съ събирането на данъците.

Ето защо азъ бихъ ви молилъ да продължите срока за изплащане на шестинката поне до 25 априлъ. Въ такъвъ случай ще може наистина и пари да постѣпятъ, и да бѣ-

датъ сигурни всички, че смѣтките имъ ще бѣдатъ прегледани и данъкътъ имъ установенъ. Така ще се постигне целта по-добре, отколкото както сега е опредѣленъ срокътъ въ законопроекта.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Караджовъ.

К. Караджовъ (з): Г. г. народни представители! Действително продължаването на срока съ единъ месецъ, което се дава съ законопроекта за закѣснѣлите данъци, е много малко. Както знаете, нашите стопанства сж разнородни и нѣма да бѣде удобно на хората до 25 мартъ да се издължатъ, защото тогава още нѣма у насъ агнета за проданъ. Всички съ радостъ посрещнаха закона за намаление на закѣснѣлите данъци, но все пакъ не могатъ да се възползуватъ отъ него, защото, както казахъ, до 25 мартъ нѣма още агнета за проданъ. Ето защо мене ми се струва, че ще бѣде много по-добре, ако срокътъ се тури до края на м. априлъ. За житата нѣма защо да приказваме вече — тѣ сж измѣзли отъ настъ; можемъ да вземемъ нѣщо само отъ агнетата и отъ млѣкото. Така че, по-удобно е, срокътъ да се опредѣли до края на м. априлъ, или, да кажемъ, до Гергьовденъ, 5—6 май. Мисля, че ще се съгласите, г. министре.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Както обясни г. докладчикътъ, наложи се да се продължи както срокътъ за доброволното изплащане на третинката отъ текущите данъци следъ 25 февруарий, така и срокътъ за доброволното плащане на първата шестинка отъ закѣснѣлите данъци, понеже до сѣщия законенъ срокъ, 25 февруарий, трѣбваше да се предаватъ на данъкоплатците изчисленията и по закона за данъчните облекчения и стана едно извънредно голѣмо затрупване, особено по селата, където трѣбваше да се изплащатъ шестинките. Изплащането на редовните данъци може би щѣше да стане свободно до 25 февруарий, ако нѣмаше плащания на шестинките. Но понеже имаше плащания и на шестинките, дойде едно извънредно голѣмо затрупване и затуй трѣбваше да бѣде внесенъ настоящиятъ законопроектъ за продължаване на сроковете.

Продължението на срока за изплащането на текущите данъци се съвършено различава отъ продължаването на срока за изплащането на закѣснѣлите данъци. Срокътъ 25 февруарий е законниятъ срокъ за изплащането на първата третинка отъ текущите данъци и той не може да бѣде продълженъ повече отъ 5 до 10 дни, защото, ако го предължимъ повече, това ще бѣде една деморализация за данъкоплатците. Оправданието за продължаването на този срокъ до 10 мартъ всѣки го разбира. Това продължаване на срока е достатъчно за всички ония, които биха искали до 25 февруарий да си платятъ данъците. Така че, ще трѣбва да си остане този срокъ до 10 мартъ. Той не може да продължава повече. Думата ми е за текущите данъци.

Затуй азъ предлагамъ членъ единственъ на законопроекта да има две алинеи съ следната редакция: (Чете) „Срокътъ за доброволното изплащане на третинката отъ текущите данъци, която следва да се плати на 25 февруарий настоящата година, се продължава до 10 мартъ настоящата година включително“ — туря се точка. Понататъкъ ще продължава следниятъ текстъ: (Чете) „Глобите на данъкоплатците, на които Дирекцията на храноизноса не е изплатила закупените храни, не се събиратъ до втория законенъ срокъ — 25 юний т. г.“

Следъ туй ще следва втора алинея за закѣснѣлите данъци: (Чете) „Срокътъ за доброволното плащане на първата шестинка отъ закѣснѣлите данъци се продължава до 1 май настоящата година включително“.

Смѣтамъ, че по този начинъ се урежда въпросътъ.

А. Радоловъ (з): Не може ли да турите поне до второто тримесечие?

Министъръ С. Стефановъ: Не е удобно да туряме втория законенъ срокъ, 25 юний, защото пакъ ще съвпадне събирането на текущите данъци съ това на шестинките и пакъ ще стане натрупване. Тукъ се касас за първата шестинка. Ако данъкоплатецътъ пропусне да плати първата шестинка отъ закѣснѣлите данъци, той губи облекчението само по нея шестинка, но не и облекчението изобщо по закона.

Та азъ ще моля да се приеме редакцията на членъ единственъ така, както азъ я предложихъ.

Председателстващъ М. Шоповъ: Който приема на първо четене, по принципъ, законопроекта за продължение срока за доброволното изплащане на една третинка отъ текущите данъци и на първата шестинка отъ закъснелите данъци, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ С. Стефановъ: Предлагамъ, по спешностъ, законопроекта да се приеме и на второ четене.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема предложението на г. министра на финансите, законопроекта, по спешностъ, да се приеме и на второ четене, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Замѣстникъ-секретарь С. Йовевъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за продължение срока за доброволното изплащане на една третинка отъ текущите данъци и на първата шестинка отъ закъснелите данъци“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретарь С. Йовевъ (д): (Чете)

„Членъ единственъ. Срокътъ за доброволното изплащане на третинката отъ текущите данъци, която следва да се плати на 25 февруарий настоящата година, се продължава до 10 мартъ настоящата година включително, а срокътъ за доброволното изплащане на първата шестинка отъ закъснелите данъци се продължава до 25 мартъ настоящата година включително“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Редакцията на члена ще стане така: (Чете)

„Срокътъ за доброволното изплащане на третинката отъ текущите данъци, която следва да се плати на 25 февруарий настоящата година, се продължава до 10 мартъ настоящата година включително. Глобитъ на данкоплатците, на които Дирекцията на храноизноса не е изплатила закупените храни, не се събиратъ до втория законенъ срокъ — 25 юний т. г.“

Това е първата алинея на членъ единственъ.

Втората алинея ще има следното съдържание: (Чете)

„Срокътъ за доброволното изплащане на първата шестинка отъ закъснелите данъци се продължава до 1 май настоящата година включително“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема предложението на г. министра на финансите, относно първата алинея на членъ единственъ, както го прочете той, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема предложението на г. министра на финансите относно втората алинея на члена, както го прочете той, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема членъ единственъ съ двете му алинеи, както тѣ се вотираха и приеха, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следващата точка, пета, отъ дневния редъ: **второ четене законопроекта за бюджета, отчетността и предприятията — продължение разискванията.**

Моля г. докладчика да продължи доклада.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Глава VI

За разходите“.

Чл. 37. (Старъ чл. 35) Потрѣбните кредити за разходи въ всѣко министерство се разрешаватъ съ гласуването и утвърждаването на ежегодния разходенъ бюджетъ на държавата.

Кредититѣ, предвидени въ разходната частъ на бюджета, се употребяватъ за изплащане разходите по работи и доставки, извършени само презъ течение на бюджетната година. Платежните заповѣди се издаватъ и изплащатъ, съгласно чл. 2 на настоящия законъ.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 42.

Общите кредити за веществени разходи, които се отнасятъ за нѣколко учреждения, се разпредѣлятъ отъ надлежните министри въ началото на годината, споредъ действителните нужди на учрежденията, възъ основа на постѣпили искания отъ сѣщитѣ, надлежно проучени отъ съответните началници на отдѣления или служби, съвмѣстно съ началника на отдѣлението по изпълнение на бюджета и възъ основа на докладъ отъ сѣщия“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 37, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 38. (Старъ чл. 36) Министритѣ разпореждатъ съ разрешенитѣ имъ по бюджета кредити, като спазватъ точно предписанията на настоящия законъ и наредбитѣ на специалните закони и правилници за произвеждане на държавните разходи.

Отъ безотчетните (тайни) фондове не може да се изтегля наведнѣжъ повече отъ една четвъртъ отъ разрешената сума и не по-рано отъ началото на всѣко тримесечие. Разходването и оправдаването имъ става съ постановление на Министерския съветъ.

Задължения по направата на нови: пѣтища, канали, мостове, водопроводи, електропроизводни и термически централи, канализации, здания паметници и др. подобни, стойността на които надминава 500.000 л., се поематъ само следъ като се добие съгласието на министра на финансите“.

Изготвянето на проекти, предвиждани кредити и произвеждане на разходи за постройка на желѣзници и пристанища става само по установенъ планъ, по решение на Министерския съветъ, съ съгласието на министра на финансите“.

Министърътъ на финансите, съ огледъ на постѣпленията въ държавното съкровище и съ целъ за осъществяване на икономии, е властенъ да нареди да не се поематъ задължения, независимо отъ размѣра имъ, безъ предварително писмено съгласие на сѣщия или на упълномощеното отъ него длѣжностно лице. За неизпълнение на тия нареждания провиненитѣ длѣжностни лица оставатъ граждански и дисциплинарно отговорни“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 38, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 39. (Старъ чл. 37) Министритѣ не могатъ нито сами, нито по решение на Министерския съветъ да изразходватъ или да задължаватъ държавното съкровище въ разходи по-големи отъ разрешенитѣ имъ бюджетни и допълнителни бюджетни кредити.

Изключение се допуша за веществени разходи, само когато естеството на предприятието не позволява да се свърши то въ една бюджетна година безъ вреда за държавното съкровище. Въ такъвъ случай може да се поематъ задължения за разходи, платими най-много отъ три следващи бюджети, съ разрешение на Министерския съветъ. За застраховка, обаче, на покрити държавни недвижими имоти може да се поематъ задължения и за по-дълъгъ срокъ.

По сѣщия редъ, като изключение, може да се поематъ задължения за прехрана на хора и добитѣкъ и за доставка на облѣкло за войскови и трудови части и групи по единъ следващъ бюджетъ, преди да бѣде гласуванъ редовниятъ бюджетъ, но само до размѣра на кредититѣ, предвидени въ текущия бюджетъ. Такива задължения за строежи и доставки отъ другъ видъ, нетърпящи отлагане, и то ако сѣ отъ постояннъ характеръ, може да се поематъ най-много до размѣри на $\frac{1}{4}$ отъ кредититѣ, предвидени въ текущия бюджетъ.

Министерскиятъ съветъ, по докладъ на министра на финансите, одобрява месечните бюджети на всички министерства и дирекции, изработени отъ Министерството на финансите, като се иматъ предъ видъ разрешенитѣ имъ кредити, сезонътъ, предполагаемитѣ постѣпления презъ месеца и необходимитѣ икономии, които съ допълнителни бюджетни кредити да служатъ за задоволяване ония съществени нужди на министерствата, за които не сѣ стигнали първоначално разрешенитѣ кредити, както и за изплащане задълженията на държавата по сключени бюджети“.

Министерскиятъ съветъ може да взема решения за задължаване държавното съкровище въ разходи, само ако бѣде писмено сезиранъ отъ министра на финансите“.

Исканията на министритѣ по бюджетни и въобще по материални въпроси до Министерския съветъ, съ които

се задължава държавното съкровище въ разходи, се отправят чрезъ министра на финанситѣ.

Отчуждаването и закупуването на имоти въ полза на държавата може да става, ако има разрешени кредити за такива нужди и то следъ предварително разрешение на Министерския съветъ, по писменъ докладъ на министра на финанситѣ“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 39, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 40. (Старъ чл. 38) За редовното задоволяване нуждитѣ на държавнитѣ стопанства и експлоатации, както и за храна на хората и добитка въ сѣщитѣ и въ войскови и трудови части и групи, въ началото на всѣка бюджетна година, ако положението на държавното съкровище позволява това, може да се отпуснатъ, по искане на надлежнитѣ министри и по нареждане на министра на финанситѣ, отъ държавната наличностъ, срещу разписка, суми не по-гольми отъ 200.000 лева за задоволяване действителни и неотложни нужди на казанитѣ стопанства, експлоатации, части и групи. Така произведенитѣ разходи се оформяватъ и оправдаватъ въ срокъ отъ три месеца, съгласно съ чл. 66“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 40, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 41. (Старъ чл. 39) Задължаването на държавното съкровище въ разходи става винаги съ предварителното съгласие на надлежното бюджетоконтролно отдѣление или бюджетоконтролна служба.

Когато единъ разходъ се окаже необходимъ и подлежащъ на извършване, задължението за него може да се поеме само до размѣра на разрешения за целта кредитъ съ годишния и месечния бюджети.

Предписанието на настоящия членъ се прилага за всички веществени разходи, включително и за разходитѣ по назначаване на надничари.

Всички задължения за разходи въ чужда валута, включително и за командировки и специализации, независимо отъ размѣра имъ, както и за доставки или покупки на предмети отъ мѣстния пазаръ, но отъ чуждъ произходъ, макаръ и платими въ лева, на сума по-гольма отъ 100.000 лева, ставатъ съ предварително писмено разрешение отъ министра на финанситѣ въ зависимостъ отъ съществуващия режимъ и наредби за чуждитѣ платежни срѣдства“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 41, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 42. (Новъ членъ) Ако министърътъ на финанситѣ, по докладъ на надлежния бюджетоконтроленъ органъ, намѣри известенъ разходъ нецелесъобразенъ или ненуженъ и поради това откаже извършването му, при разногласие съ съответния министъръ, въпросътъ се внася съ писменъ докладъ отъ министра на финанситѣ за окончателното разрешение отъ Министерския съветъ“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 42, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 43. (Старъ чл. 39) Министритѣ и длъжностнитѣ лица, които биха задължили съкровището въ разходи по-гольми отъ разрешенитѣ кредити, или въ разходи, за които нѣма разрешени кредити, или за които не е било взето предварителното съгласие на надлежния бюджетоконтроленъ органъ, оставатъ граждански отговорни за тия разходи къмъ държавата“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 43, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 44. (Старъ чл. 40) Пренасянето на суми отъ единъ параграфъ въ други се забранява, освенъ отъ параграфа „Запазенъ фондъ“. Пренасяне суми отъ тоя фондъ за попълване кредита по нѣкой другъ параграфъ става по мотивирано искане отъ надлежния министъръ съ заповѣдъ отъ министра на финанситѣ. За суми до 250.000 л. вкл. по единъ параграфъ заповѣдта може да бѣде подписана

и отъ упълномощено отъ министра длъжностно лице. Преписъ отъ заповѣдта се изпраща на Върховната смѣтна палата.

Не може да се разходватъ суми направо отъ запазеня фондъ, нито да се пренасятъ суми отъ него за попълване кредити по параграфи, опредѣлени за заплати, надници, помощи и стипендии, както и за непредвидени разходи и въобще за попълване кредити по параграфи, по които не може да се искатъ строги и пълни документални оправдания на разхода“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 44, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 45. (Старъ чл. 41) Разрешенитѣ въ бюджета кредити за заплати, представителни и други видове възнаграждения на изрично поименовани длъжности се считатъ за ангажирани. Спестенитѣ отъ тѣхъ суми, било поради незаемане длъжноститѣ или заемането имъ отъ лица съ по-малка заплата, било по каквито и да е други причини, оставатъ икономия на съкровището и не могатъ подъ никакви условия да се употребяватъ за каквото и да било друго назначение.

Не може да се назначаватъ надничари да извършватъ работа на длъжности, предвидени въ бюджета, съ изключение на т.-п. раздавачи и междуселски пощенски куриери; така сѣщо не може да се назначаватъ лица на едни длъжности, а да изпълняватъ други такива“.

Въ втората алинея на този членъ се направи едно допълнение, което е пропуснато при печатането. Следъ думата „извършватъ“ се прибави думата „постоянна“, и текстътъ става така: (Чете) „Не може да се назначаватъ надничари да извършватъ постоянна работа на длъжности, предвидени въ бюджета, съ изключение на т.-п. раздавачи и междуселски пощенски куриери; така сѣщо не може да се назначаватъ лица на едни длъжности, а да изпълняватъ други такива“. Шомъ има постоянна работа, трѣбва съответниятъ министъръ да назначи цятни чиновници; не може за постоянна работа да използува надничари, както досега се е практикувало въ нѣкои министерства. (Чете)

„Надниците и възнагражденията на наети лица за временна или постоянна работа се плащатъ за присѣтствени дни и не може да бѣдатъ по-гольми отъ 150 лева на день. За физическа работа по паркове, стопанства, ж. п. линии, мостове, шосета и тѣмъ подобни се плаща по изключение и за неприсѣтствени дни на работницитѣ и непосредственитѣ надзиратели, ако сѣ работили презъ тия дни“.

Въ тази алинея, въ връзка съ поправката въ втора алинея, е направена една корекция. Думитѣ на втория редъ „или постоянна“ се изхвърлятъ, понеже по-горе постановяваме, че за постоянна работа не могатъ да се използуватъ надничари. Освенъ това максималниятъ размѣръ на надницата отъ 150 л. се намалява на 100 л. Понеже за надничари обикновено се назначаватъ хора не съ специална подготовка, намѣри се въ комисията, че 150 л. надница е много голѣма. И понеже много пѣти се злоупотребява съ тия надници, затова постановихме максималенъ размѣръ 100 л. на день. (Чете)

„По изключение, Министерскиятъ съветъ, по докладъ на министра на финанситѣ, може да разрешава по-гольмъ размѣръ на тия надници и възнаграждения“.

Това е едно положение запазено отъ стария текстъ. (Чете)

„Надничари, назначени по кредити за физическа работа, не може да се използуватъ за канцеларска работа.

Надничари, наети за временна или сезонна работа, не могатъ да бѣдатъ задържани следъ свършване на работата или изтичане на сезона, за които сѣ били наети“.

Това е едно ново положение; имаше го и въ първоначалния проектъ. Цели се да се премахнатъ злоупотребленията, които ставатъ въ много ведомства: назначаватъ се временни работници за извършване на сезонна работа въ време, когато не могатъ да извършватъ такава работа. Сега това вече е изрично забранено. Проверката на бюджетоконтролнитѣ органи и на смѣтната палата може да се разпростре и въ това направление, и ако се намѣри, че сѣ назначени надничари за извършване на една работа не въ сезона, когато може да се извършва тази работа, такива надничари нѣма да бѣдатъ платени, платежнитѣ заповѣди нѣма да бѣдатъ визирани.

К. Лулчевъ (с. д): И сега не могатъ да се назначаватъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Такива надничари не могат да се използват за друга работа. Алинеята гласи: (Чете) „Надничари, назначени по кредити за физическа работа, не може да се използват за канцеларска работа“. Нѣма да се визиратъ платежнитѣ заповѣди за такива надничари; нѣма да се отпускатъ такива кредити. Това е смисълътъ на тая алинея.

К. Лулчевъ (с. д): И сега го има въ закона.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Тая алинея е прокарана сега. Досега Сѣтната палата не можеше да разсѣждава, дали известни надничари сѣ вършили сезонна работа или не. Напримѣръ, искатъ се кредити за залесяване презъ м. юлий — презъ м. юлий залесяване не може да се прави. Ако се представятъ списъци на надничари, назначени за такава работа презъ м. юлий, платежнитѣ заповѣди нѣма да се визиратъ; нѣма да се плати.

К. Лулчевъ (с. д): (Казва нѣщо)

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Казано е: „вънъ отъ сезона“; а това значи, че контролата може да отиде и въ това направление, да види за каква работа сѣ назначени надничаритѣ и може да откаже плащането на надничитѣ.

К. Лулчевъ (с. д): Каква е санкцията?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Санкцията е, че отъ Сѣтната палата нѣма да се визиратъ платежнитѣ заповѣди.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Разходката по „Царь Освободителъ“ е въ всѣко време сезонна работа!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който разискваме, е сериозенъ, и сериозно трѣбва да се гледа на него. Ако ставаха досега злоупотрѣбления, то бѣше, защото нѣмаше постановления въ закона, които да ограничаватъ злоупотрѣбленията въ това отношение и които да даватъ възможности на Сѣтната палата да прави контролъ и въ това отношение. Сега осигуряваме тая възможност.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Има наказателенъ законъ. Въ него се предвиждатъ голѣми санкции.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да, тѣзи санкции сѣществуваха и досега, и все пакъ се вършеха такива злоупотрѣбления.

(Чете) „Всички надничари, или група надничари, поименно упоменати, сѣ длъжни да представятъ удостоверение, че сѣ извършили работата, съ която сѣ били натоварени. За негѣрни удостоверения виновното длъжностно лице отговаря по чл. 354 отъ наказателния законъ, а лицата, които си служатъ съ такива удостоверения, отговарятъ по чл. 364 отъ сѣщия законъ.“

„Уволнението на надничари въ държавни стопанства и учреждения може да става безъ предварителенъ срокъ за предупреждение“. Тѣзи алинеи сѣ тоже нови.

Надничаритѣ или групата надничари, които сѣ работили, трѣбва да представятъ отъ съответния началникъ, при когото сѣ работили, удостоверение, че действително сѣ извършили работата, за която следва да имъ се плати. И ако се издаде фалшиво удостоверение — и досега е било така, но сега изрично се подчертава — виновното длъжностно лице, което е издало удостоверението, подлежи на наказание по чл. 354 отъ наказателния законъ, а лицата, които си служатъ съ такива удостоверения, отговарятъ по чл. 364 отъ сѣщия законъ. А тая санкция е много тежка — респективно отъ 5 до 10 години строгъ тъмниченъ затворъ.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Частнитѣ секретари къде ги отнасятъ?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): И тѣ ще бждатъ обхващани отъ този членъ.

К. Лулчевъ (с. д): Недейте повдига този въпросъ, защото и сега има частни секретари, които се водятъ като дѣломайстори. Това е скаждатъ!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Ако въ бждеще се гърпи таякова нѣщо, то ще бжде въ разрѣзъ съ постановлението на този членъ и виновнитѣ ще понесатъ санкцията, която е установена въ наказателния законъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 45, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

Чл. 46. (Старъ чл. 42) Безъ предварително писмено съгласие на министра на финанситѣ въ никой законопроектъ, по кое и да е ведомство, не може да се вписватъ постановления, които биха задължили държавното съкровище въ нови разходи.

При разногласия между министра на финанситѣ и министра, отъ ведомството на когото изхожда законопроектътъ, постѣпя се споредъ предписанието на чл. 17.

Такива законопроекти, преди да бждатъ разгледани отъ Народното събрание, се обсъждатъ отъ комисията по бюджета въ присѣствието на министра на финанситѣ, която и докладва постановленията имъ, относно задълженията на държавата съ разходи. При разглеждане на законопроектитѣ отъ комисията и Народното събрание, пазятъ се правилата на чл. 19 отъ настоящия законъ.

Въ случай, че Народното събрание приеме такива постановления, съ които се задължава държавата съ разходи, то тѣ както и свързанитѣ съ тѣхъ други постановления на сѣщитѣ закони, не могатъ да се прилагатъ по-рано отъ следващата бюджетна година, освенъ за разходи, чието отлагане явно би увредило интереситѣ на държавата.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 46, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

Чл. 47. (Старъ чл. 43) Началникитѣ на учрежденията, всички длъжностни и други лица, които събиратъ, пазятъ, работятъ или разпореджатъ съ държавни имоти, суми и материали, както и лицата, които упражняватъ надзоръ върху пѣвитѣ, а така сѣщо и всички лица, които задължаватъ държавното съкровище съ разходи, сѣ длъжни да действуватъ съ грижата на добъръ домакинъ.

Началникитѣ на учреждения сѣ длъжни съевременно да определятъ нуждитѣ, които има да задоволяватъ презъ течение на годината, и да взематъ съевременно мѣрки за снабдяване съ необходимитѣ имъ материали и за извършване съответнитѣ работи за задоволяване на тия нужди. Тѣ, както и подчиненитѣ имъ, сѣ длъжни, при снабдяване съ материали за държавна сѣтка и при разходване и употребление на такива, както и при извършване на работи за сѣтка на държавата, да действуватъ предвидливо и съ разумна икономия, като съобразяватъ точно и съ предписанията на чл. чл. 41, 42 и 43 и повнасятъ всички отговорности за действителна сѣ, които не сѣ съобразни съ изискванията на настоящия членъ. Отговорноститѣ при този случай се установяватъ по реда на закона за инспекцията, упражнявана отъ Министерството на финанситѣ.

Въ началото на всѣка бюджетна година и най-късно до 15 май всѣко министерство, въз основа на сведения, дадени отъ полведомственитѣ му учреждения, съставя списъкъ на излишнитѣ материали и др. предмети, съ които разполага, преписи отъ който изпраща на другитѣ министерства чрезъ надлежитѣ бюджетоконтролни отделения.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 47, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Глава VII.

Контролъ по изпълнение на бюджета.

Чл. 48. (Новъ членъ) Контролтътъ по изпълнението на държавния бюджетъ, на бюджетитѣ на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища и на фондоветѣ, упражнявани отъ министерствата и дирекциитѣ, споредъ времето и начина на упражнението му, е предварителенъ и окончателенъ.

Предварителниятъ контролъ върху разходитѣ се състои въ провѣрка дали разходитѣ сѣ необходими и законосъобразни, както и за правилното имъ произвеждане и редовно оправдаване, съгласно съ чл. чл. 41, 52 и 53 отъ тоя законъ.

Окончателниятъ контролъ се състои въ провѣрката на оправдаващитѣ разхода документи и въ разрешаване на плащането.

Предварителният контрол принадлежи на министра на финансите и неговите органи, а окончателният — на Върховната сметна палата и на областните сметни палати, съгласно с чл. чл. 56 до 60 от настоящия закон.

Контролът върху приходите и отчетите се упражнява, съгласно с наредбите на настоящия закон, на закона за Върховната сметна палата и за окръжните сметни палати и специалните за това закони и правилници по надлежните ведомства.

Това е новъ текстъ, въ който е прокарачъ принципът за предварителния контрол и контрола за законнообразностъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 48, моля да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 49. (Старъ чл. 44) Органитъ на министра на финансите, чрезъ които той упражнява контрола по изпълнението на бюджета, сѣ бюджетоконтролнитѣ отдѣления, учредени при министерствата, дирекциитѣ Св. Синодъ и тѣхнитѣ поддѣления — контролнитѣ служби по бюджета въ подведомственитѣ учреждения на министерствата. Начело на тия отдѣления има по единъ началникъ, а на контролнитѣ служби по бюджета — по единъ началникъ или контрольоръ-счетоводителъ, пуждниятъ брой контрольори по отчетността и необходимия другъ персоналъ. Началницитѣ на бюджетоконтролнитѣ отдѣления по всички служебни въпроси се сносаватъ направо съ съответнитѣ министри.

Началницитѣ или контрольоръ-счетоводителитѣ на контролнитѣ служби по бюджета при подведомственитѣ учреждения сѣ подчинени, по отношение службата, на бюджетоконтролнитѣ отдѣления при централнитѣ управления и за всички въпроси се отнасятъ до тѣхъ.

Забележка. Служебнитѣ отношения на органитѣ на министра на финансите по военното ведомство се определятъ въ правилникъ, изработенъ отъ министра на войната въ съгласие съ министра на финансите“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Дамиянсъвъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ искамъ да моля Васъ, г. докладчикъ, и г. министра: въ тия учреждения, които се сметатъ като бюджетоконтролни органи на Министерството на финансите, да влиза и квестурата на Университета. Този въпросъ се повдигна въ комисията, но се остави г. министърътъ да помисли. Ректорътъ на Университета е писалъ на министерството. Въпросътъ е останалъ откритъ. Азъ сметамъ, че квестурата при Университета е единъ органъ, който харчи много пари и трѣбва да бѣде не само директно поставенъ подъ министра, както е но да има своя свобода на действие, както всички бюджетоконтролни органи. Има едно специално писмо до министра на финансите. Азъ бѣа да се спрамъ на него, за да не отнемамъ времето ви, но сметамъ, че г. министърътъ вече се е съгласилъ съ тази необходимостъ, щото Университетътъ, при своите разходи, да бѣде поставенъ въ сѣбито тоза положение. По закона, Университетътъ е автономно учреждение и би трѣбрало самъ по себе си да има такава свобода. Така бѣше до преди известно време, обаче съ закона за бюджета, ако мога така да кажа, тоза право му се отне. Трѣбва да се възстанови автономията на Университета подъ ведомството на министра на финансите, както бѣше по-рано.

Ето защо азъ сметамъ, че г. министърътъ на финансите ще се съгласи, квестурата при Университета да бѣде неговъ контроленъ органъ. Това ще бѣде въ полза на самото счетоводство.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ, който повдигна г. Данаиловъ, ми е известенъ и той се урежда въ следващия чл. 50, където, следъ Св. Синодъ, е предвиденъ Университетътъ. Има една причина, поради която Университетътъ не може да се предвиди въ чл. 49, а тя е, че Университетътъ и, по-специално, Александровската болница, която има всевъзможни нужди, не може за всяка дреболия да иска разрешение чрезъ Министерството на просвѣщението, чрезъ централния органъ. Това ще я затруднява много. Отъ друга страна, ние не можемъ да предвидимъ въ чл. 49 квестурата при Универ-

ситета като самостоятеленъ бюджетоконтроленъ органъ, затуй защото бюджетътъ на Университета е къмъ Министерството на просвѣщението. Това нѣщо не се практикува. Отдѣлни, самостоятелни бюджетоконтролни органи има само въ учрежденията, които сѣ отдѣлени по бюджета отъ съответнитѣ ресори. Ето защо вписването на Университета стана въ чл. 50, като по административенъ редъ се разпорежда, че бюджетоконтролнитѣ органи при Университета, респективно при Александровската болница, ще отправятъ своите искания за текущи разходи до Министерството на финансите, като въ края на месеца е длъженъ да даде отчетъ за цѣлия разходъ — или ще се види какъ технически ще се нареди това — за да може общиятъ отчетъ по разходите на този отдѣлъ на службата да става пакъ чрезъ централната, чрезъ бюджетоконтролната служба при Министерството на просвѣщението, за да се постигне туй улеснение, което се цели.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ сметамъ, че Университетътъ е автономно учреждение.

Министъръ С. Стефановъ: Тѣй е по бюджета

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): И ако това не се е осъществило, то е, защото по-рано се предполагае, че Университетътъ ще има свои източници.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Данаиловъ! Има една техническа невъзможностъ, която трѣбва да бѣде разрешена въ връзка съ бюджета — че голѣма частъ отъ кредититѣ за веществени разходи сѣ общи, свързани сѣ съ другитѣ кредити на Министерството на просвѣщението. Едно такова раздѣление е технически абсолютно невъзможно. Така, както сме предвидили въ чл. 50 — азъ говорихъ съ господата отъ Университета — ние даваме улеснение, което действително се налага, защото иначе трѣбва отъ сега още да се предрешатъ въпросътъ, да се отдели Университетътъ съ всичкитѣ му кредити въ бюджета — нѣщо, което, тѣй както е сега законътъ, не може да се направи днесъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 49, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 50. (Старъ чл. 45) Началникътъ на отдѣла за бюджета и отчетността, главнитѣ контрольори, подначалницитѣ при сѣщия отдѣлъ, счетоводителътъ при Министерството на финансите, началницитѣ на бюджетоконтролнитѣ отдѣления и служби при другитѣ министерства, при дирекциитѣ, Св. Синодъ, Университета и пр., помощницитѣ имъ, контрольоритѣ, книжководителитѣ и сметководителитѣ при тѣхъ, началницитѣ на служби по контрола на приходитѣ въ централнитѣ управления и тѣхнитѣ помощници, счетоводителитѣ и тѣхнитѣ помощници, контрольоръ-счетоводителитѣ, тѣхнитѣ помощници (контрольори), книжководителитѣ и сметководителитѣ при: фондовѣтъ, Народното събрание, Народния театъръ, Държавната печатница, желѣзнопѣжнитѣ работилници и др. отдѣлни служби, дѣловодителъ-ковчежницитѣ и ковчежницитѣ при трудовитѣ бюра и стопанства и тѣхнитѣ помощници, домакинъ-отчетницитѣ при държавнитѣ болници, както и касиеритѣ (плагитѣ) при централнитѣ управления на министерствата и дирекциитѣ, сѣ органи на министра на финансите.

Забележка. Ковчежницитѣ при войсковитѣ части и учреждения се назначаватъ и уволняватъ отъ министра на войната, но като отчетници сѣ органи на министра на финансите“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 50, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тая забележка е нова; тя внася една двойственостъ въ работата и ще причини доста неприятности на самото Финансово министерство.

Министъръ С. Стефановъ: Така го решихме за по-голъмо удобство.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Досега всички бюджетоконтролни органи бѣха подъ ведомството на министра на финансите, а занаягедъ ще ги назначава министърътъ на войната.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 51. (Старъ чл. 46) Всички длъжностни лица, споменати въ чл. 50, се назначаватъ и уволняватъ отъ министра на финансите, или, по негово представление — съ указъ,

по реда на закона за личния състав на Министерството на финансите. На длъжностите, непоказани в таблицата към същия закон, се назначават лица, които отговарят на условията по закона за държавните служители и на цензовете, предвидени в таблиците по съответните ведомства.

Забележка. Освен служебни и образователни цензове, на които трябва да отговарят, органите на министъра на финансите по военното ведомство трябва да са отбили и военната си служба. Същите за престъпни деяния в връзка с военната служба отговарят като приравнени към военните лица.

Председателствувашъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 51, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

Чл. 52. (Старъ чл. 47) Работата на бюджетоконтролните отдели и контролни служби по изпълнение на бюджета се състои в следващото:

а) да съставляват бюджетопроекта на надлежното министерство, дирекция и пр. въз основа на сведенията на отделините служби при тях и съгласно с предписанията на този закон;

б) да участвуват в работите по приготвянето на законопроекти и проектоправилници за службите по ведомството, при което служат, и да изучават и долагат, едновременно на надлежния министър и на министъра на финансите, финансовите последствия, които би настанали от прилагането им, както и доколкото проектоправилниците са съгласни с законоположенията на отчетността;

в) да преглеждат предварително книгата, с която се създават или признават задължения за държавното съкровище и да ги визират, когато намърят, че са съгласувани с предписанията на настоящия закон и с другите закони в страната и да водят сметка за поетите задължения;

г) да провѣрват исканията за изплащане държавни разходи и да приготвят платежни заповѣди за това, съгласно с предписанията на следващия член;

д) да участвуват в разглеждането на каквито и да е рекламации и оплаквания от предприемачи, както и в всички комисии и съвети при министерствата и дирекциите, при които служат, когато се разглеждат въпроси, свързани с интересите на държавното съкровище;

е) да следят и изискват редовното оправдание на сумите, отпуснати в аванс;

ж) да следят за правилното и своевременно събиране и внасяне на приходите по надлежните ведомства;

з) да водят установеното счетоводство за приходите и разходите и да дават всички сведения за тях, които им се поискат от Министерството на финансите;

и) да извършват изобщо всичко по изпълнението на бюджета на надлежното министерство или дирекция, съгласно с предписанията на този закон;

к) да долагат на надлежния министър и министъра на финансите, когато при изпълнението на кое да е от горните задължения посочат неправилности и тѣ не бъдат отстранени от надлежните длъжностни лица.

За неизпълнение на тия разпоредения, виновният бюджетоконтролен орган, освен гражданската отговорност, която има, подлежи и на дисциплинарен съд.

На същата отговорност и наказание се подлага и всѣко друго длъжностно лице, което лиши бюджетоконтролния орган от възможността да изпълни кое да е задължение по този член.

Председателствувашъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ пропуствахъ по чл. 51 да ви кажа, че тѣй, както избѣчихме чл. 50, чл. 51 противоречи на чл. 50. По чл. 51, министърът на финансите назначава и уволнява всичките бюджетоконтролни органи, а въ чл. 50 има забележка, че военният министър назначава своите бюджетоконтролни органи. Тукъ се явява едно противоречие, върху което азъ само обръщамъ вниманието на г. министъра и на докладчика, за да се изправи то нѣкакъ при третото четене. Шомъ вие приемате забележката къмъ чл. 50 — нѣмамъ нищо противъ, но противоречието трябва да се избѣгне.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Забележката къмъ чл. 50 се отнася само до ковчежниците, а всички други бюджетоконтролни органи ги назначава министърът на финансите.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Редакцията на чл. 51 трябва да се измени. Помислете малко!

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя С. Даскаловъ)

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. Данаиловъ! Въ чл. 51 се поставя едно условие за назначаването на ковчежниците; между другите качества, иска се да са отбили военната си повинност, да не са такива, които не са служили, и въ края на тази забележка, въ последната фраза, се предвижда, че същите лица за престъпни деяния в връзка с военната служба отговарят като приравнени къмъ военните лица. Тѣ ще бъдатъ съдени отъ военните съдилища. И ето по какви съображения стана това — ще ви дамъ пояснение. Тѣзи лица поради положението, което иматъ, влизатъ въ казармите,...

И. Драгойски (д): Не е тамъ работата.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ познавамъ този въпросъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): ... влизатъ въ контактъ съ войници, съ офицери и могатъ да узнаятъ нѣкои тайни и т. н.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Никакви тайни тамъ нѣма. Оставете този въпросъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Може да разнасятъ комунистически позиви, да ги раздаватъ на войници и офицери, могатъ да влизатъ въ контактъ съ тѣхъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Могатъ да ги разнасятъ и военните.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Защото външни лица не могатъ да влизатъ въ казармите, а тѣ влизатъ. Ако се заговяватъ въ такива престѣпления, тѣ носятъ отговорност като военни лица и ще бъдатъ съдени отъ военни съдилища по друга процедура, а не както е процедурата по гражданските съдилища.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не ме разбрахте, г. докладчикъ. Азъ тази забележка я приемамъ мълчаливо и не искамъ да влизамъ въ разборъ на нея, макаръ че не е съвмѣстима съ службата на държавните контролори. Азъ ви казвамъ, че чл. 50 и 51, тѣй както се наредиха отпосле, си противоречатъ. Нищо не значи, че трябва да са отбили войската си повинност. Всички български държавни чиновници трябва да са отбили войската си повинност. Противоречието е другале. Докато въ забележката на чл. 50 се казва, че ковчежниците се назначаватъ и уволняватъ отъ министъра на войната, въ чл. 51 се казва, че всичките длъжностни лица, споменати въ чл. 50, се назначаватъ и уволняватъ отъ министъра на финансите. Разберете това. Затова ви обрънахъ вниманието, че трябва да се оправи това противоречие.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Данаиловъ! Азъ мисля, че и вие бѣхте въ комисията, когато се разглеждаше този въпросъ. Забележката на чл. 50 визира само случаите, когато военните лица са отчетници. Не може министърът на финансите да назначава военни лица — много просто. Тѣ оставатъ органи на министъра на финансите, доколкото са отчетници и изпълняватъ такива служби. А чл. 51 има друга целъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тамъ се казва „всички“.

Министъръ С. Стефановъ: Той казва, че отъ всички граждански чиновници, които са органи на министъра на финансите, се иска единъ новъ цензъ, освенъ образователния и служебния цензове, които тѣ трябва да иматъ по закона — да са минали презъ войската, за да могатъ да разбиратъ езика на военните, тѣхните нужди и т. н. А не както сега, на такава служба да стои единъ неслужившъ, който не познава военната служба и не е въ състояние да разбере много работи, да ги прецени и т. н. Това е новото, което се прокарва въ чл. 51.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Вѣрно е, че тукъ има едно разногласие. Смыслътъ на чл. 50 е, че всички чиновници — тѣй както са изброени — са органи на министъра на финансите, а забележката на чл. 50 е едно изключение отъ общия принципъ, прокаранъ въ чл. 50. Значи всички длъжностни лица, споменати въ чл. 50 — тѣй както гласи текстътъ на чл. 51 — се назначаватъ и уволняватъ отъ

министра на финансите съ едно изключение само за ковчежниците, които ще се назначават и уволняват от министъра на войната. Това е смисълът на забележката към чл. 50.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Драгойски.

И. Драгойски (д): Г. министре! Г. Данаиловъ е правъ. Забележката къмъ чл. 50 предшества чл. 51 и затова въ чл. 51 трѣбва да се каже: „Изключая ковчежниците при войсковитѣ части“. Това трѣбва да се впише.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Азъ дадохъ тълкуване на текста.

Р. Василевъ (д. сг): Забележката къмъ чл. 50 е специаленъ текстъ и не може да бѣде отмиънявана съ последващия. Касае се за единъ специаленъ текстъ, който опредѣля положението на ковчежниците.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Данаиловъ! Вашата забележка не е по смѣство, а по форма, нали?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Разбира се.

Министъръ С. Стефановъ: Вие обръщате внимание, че забележката къмъ чл. 50 би трѣбвало да мие по чл. 51 като изключение, следъ общия принципъ, който е прокаранъ тамъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Да.

Министъръ С. Стефановъ: Така Ви разбрахъ азъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Добре сте ме разбрали и затова не Ви предлагамъ измѣнение, а Ви казвамъ само Вие съ г. докладчика после да се разберете и да го измѣните на трето четене.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): При това тълкуване, което азъ дадохъ, забележката може да си стои на това мѣсто, където е сега. Касае се за едно изключение.

Министъръ С. Стефановъ: Ще го промѣнимъ при третото четене.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 52, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 53. (Старъ чл. 48) Преди да издаде платежна заповѣдъ, бюджетоконтролното отдѣление или надлежната контролна служба по бюджета сж длъжни да провѣрятъ:

а) че държавното съкровище правилно и законосъобразно е било задължено;

б) че работата или доставката, за която трѣбва да се плати, е извършена и че извършенето и приемането имъ сж станали споредъ предписанията на законитѣ и специалнитѣ условия;

в) че въобще съ произвеждането на разхода никой законъ не се нарушава;

г) че искането не е покрито съ давностъ и че срещу него държавата нѣма да прихваща никакви суми, както и че предписанията на фискалнитѣ и други закони за разни удържки или предварителни вноски на данъци, такси, бери и пр. сж точно спазени;

д) че исканата сума се отнася къмъ съответния параграфъ на бюджета и че съ отпускането ѝ нѣма да се превиши разрешенитѣ кредитъ;

е) че разходътъ е подкрепенъ съ редовни оправдателни документи, съгласно съ правилника за прилагането на тоя законъ.

Разходитѣ за Царския дворъ, съ изключение на онѣзи за заплатитѣ и надницитѣ на служителитѣ при него, се оправдаватъ само съ разписка отъ интенданта на двора“.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 53, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 54. (Старъ чл. 49) Когато бюджетоконтролното отдѣление или служба забележи нередовности, поисква изправлението имъ отъ надлежитѣ учреждения, и ако и следъ това има причини, по които не може да се издаде

платежна заповѣдъ, долага на надлежния министъръ. Ако и той не уважи искането, отнася въпроса съ писменъ мотивиранъ докладъ до министра на финансите и съ освобождава отъ отговорностъ, като постѣпи съобразно съ заповѣдта му.

Въ случай че надлежниятъ министъръ не е съгласенъ съ решението на министра на финансите, може да отнесе въпроса съ писменъ докладъ въ Министерския съветъ, за разрешеніе, съ участието на министра на финансите.

Началникътъ на отдѣла за бюджета и отчетността, когато забележи, че нѣкоя служба отъ кое и да е ведомство разрешава неправилно и законосъобразно нѣкои въпроси, свързани съ интереситѣ на държавното съкровище, е длъженъ да доложи съ писменъ мотивиранъ докладъ на министра на финансите и се освобождава отъ отговорностъ, щомъ постѣпи съобразно съ заповѣдта му“.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Трѣбва да се промѣни редакцията така: „И щомъ постѣпи съобразно заповѣдта му освобождава се отъ отговорностъ“.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Имате ли предложение, г. Данаиловъ?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не, азъ казвамъ да се промѣни така: „И щомъ постѣпи съобразно заповѣдта му, освобождава се отъ отговорностъ“.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Може и така, както е: „И се освобождава отъ отговорностъ, като постѣпи съобразно съ заповѣдта му“.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 54, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 55. (Старъ чл. 50) Министритѣ или упълномощенитѣ отъ тѣхъ длъжностни лица могатъ да разрешаватъ само чрезъ платежни заповѣди, по установенъ отъ министра на финанситѣ образецъ, да се отпусагъ суми за разходване, и то само отъ разрешенитѣ бюджетни, допълнителни бюджетни и извънредни кредити.

Всѣка платежна заповѣдъ, издадена отъ министра или отъ упълномощеното отъ него длъжностно лице, се подписва отъ бюджетоконтролния органъ (началникъ на бюджетоконтролно отдѣление, на б. к. служба, контролоръ-счетоводителъ, контролоръ по отчетността), който е провѣрилъ документитѣ.

Въ платежитѣ заповѣди се отбелязва какви удържки има да се направятъ отъ сумитѣ по тѣхъ.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 55, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 56. (Старъ чл. 51) За суми, платени на лица, които нѣматъ право на тѣхъ, сж отговорни солидарно контролоритѣ, които сж провѣрили оправдателнитѣ документи, и лицата, които сж получили сумитѣ.

Смѣтната палата, като установи при провѣрката на оправдателнитѣ документи, че има недѣлжимо, неправилно или погрѣшно платени суми, издава привременно решение за неиздѣлжение на солидарно отговорнитѣ частни и длъжностни лица. Влѣзлитѣ въ окончателна сила решения иматъ сила на изпълнителенъ листъ и се привеждатъ въ изпълнение най-напредъ срещу лицето или лицата, които сж получили недѣлжимо, неправилно или погрѣшка сумата и то за цѣлата присъдена сума, включая и лихвитѣ, ако има такива, и после къмъ контролоритѣ, които сж извършили провѣрката на документитѣ. Ако мѣстожителството на лицето, което е получило сумата, е неизвестно, или се намира вънъ отъ предѣлитѣ на царството, а има пълномощникъ или представителъ въ царството, чрезъ когото е действувало, решението се издава срещу пълномощника или представителя, ако изплащането е станало чрезъ тѣхъ.

Въ случаитѣ, обаче, когато палатата при провѣрката на документитѣ, придружавачи платежни заповѣди, ги намери за редовни, а впоследствие се установи, че има недѣлжими, неправилни или погрѣшни плащания, тогава солидарно отговорни за тия платежи сж лицето, което е получило сумитѣ, контролорътъ по отчетността и контролоръ-докладчикътъ, които сж извършили провѣрката на документитѣ. За събирането на сумитѣ въ тия случаи се постѣпва по реда, изложенъ въ предходната алинея.

За да се осигури предварително събирането на недължимо, неправилно или погръшно платената сума, Сметната палата съобщава на Министерството на финансите, за да се наложи обща или частична възбрана върху имоцитът на солидарно отговорни длъжностни и частни лица, съгласно с настоящия член. Тия искания се изпълняват незабавно, съгласно с втората алинея на чл. 86 от настоящия законъ.

Надплатени суми на държавни служители за заплати или други видове лични парични възнаграждения може да се задържат административно чрез прихващане от заплатитъ или други вземания на сметитъ. Министерът на финансите определя на колко пъти и въ какви срокове да стане връщането. По същия начинъ се постъпва и при връщане на суми, платени като помощъ или възнаграждение на уволнени държавни служители, ако сж постъпили отново на служба.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 56, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 57. (Старъ чл. 52) Второстепеннитъ разпоредители се определятъ само за кредититъ за заплати и други лични парични възнаграждения, които сж предвидени по параграфа за заплати, съ изключение по Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата. Въ ведомства, въ които министърът на финансите има свои органи, за второстепенни разпоредители се определятъ лица изключително отъ тия органи. Второстепеннитъ разпоредители по военното ведомство сж началницитъ на отдѣли при централното управление и административнитъ отчетници при частитъ, а сметководството по кредититъ се води отъ бюджетоконтролнитъ органи.

Издаденитъ отъ бюджетоконтролнитъ органи платежни заповѣди, съ изключение на тия за заплати и други лични парични възнаграждения, които сж предвидени по параграфа за заплати, се изпращатъ направо въ Върховната сметна палата, заедно съ нуждитъ оправдателни документи, освенъ ако сумитъ се отпускатъ въ авансъ. Платежнитъ заповѣди за заплати, издадени отъ второстепеннитъ разпоредители, се изпращатъ на надлежната областна сметна палата, въ района на която спада учреждението.

Палатитъ позволяватъ изплащането на сумитъ само по ония платежни заповѣди, които се отнасятъ до кредити, разрешени съгласно съ предписанията на тоя законъ.

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 57, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 58. (Старъ чл. 53) Бюджетоконтролнитъ отдѣления и служби и сметнитъ палати иматъ право да изискватъ, при издаване и визиране платежнитъ заповѣди, да имъ се представятъ всички документи, които тѣ считатъ, че ще ги осветлятъ върху правилността на разхода. Въ съмнителни случаи тѣ иматъ право да произвеждатъ обстоятелствена провѣрка на документитъ на мѣстото било чрезъ свои, било чрезъ други финансови органи. Подобна провѣрка на оправдателнитъ документи сметнитъ палати иматъ право да произвеждатъ и отпосле, при провѣряване отчетитъ на отчетницитъ. Същото важи и за приходитъ.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 58, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 59. (Старъ чл. 54) При отказъ на областна сметна палата да визираща платежна заповѣдъ, издадена за изплащане на заплати и др. лични парични възнаграждения (чл. 57), надлежното учреждение може да отнесе, чрезъ бюджетоконтролното отдѣление или контролна служба по бюджета, въпроса предъ Върховната сметна палата, която се произнася въ общо събрание.

Както при този случай, ако Върховната сметна палата не отмири решението на областната, така и при всички други случаи, когато Върховната сметна палата въ общо събрание откаже да визираща нѣкоя платежна заповѣдъ за разходъ, който тя провѣрява, понеже намира произвеждането на този разходъ за незаконнообразно, Министерството на финансите може, по искането на надлежния министъръ, да внесе въпроса въ Върховната сметна палата за повторно разглеждане, въ който случай решението ѝ е окончателно.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 59, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 60. (Старъ чл. 55) Надлежната сметна палата, следъ като провѣри и намѣри за редовни оправдателнитъ документи, визираща платежнитъ заповѣди, записва ги въ книгитъ си и ги изпраща на правоимащитъ.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 60, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 61. (Старъ чл. 56) За изплащане сумитъ по визиранитъ отъ сметнитъ палати платежни заповѣди се издаватъ чекове, които, надлежно подписани отъ упълномощенитъ отъ министра на финансите длъжностни лица при сметнитъ палати, се изпращатъ на съответнитъ клонове и агенции на Българската народна банка.

Банката изплаща всички държавни разходи само срещу изпрагнитъ ѝ съгласно съ предходната алинея чекове, следъ като ѝ се представятъ съответнитъ на тѣхъ платежни заповѣди. Тя не се грижи за оправдаването на разходитъ, не получава оправдателни документи и не дължи обяснения на въпроси вънъ отъ плащането на сумитъ.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 61, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 62. (Старъ чл. 57) Запоритъ върху вземания отъ държавата се налагатъ въ бюджетоконтролнитъ отдѣления или контролни служби по бюджета, които следва да издаватъ платежнитъ заповѣди по тѣзи вземания.

Въ този случай учреждението издава платежна заповѣдъ на името на съответния съдия-изпълнител или бирникъ, въ размѣръ на сумата, върху която има наложенъ запоръ, а за разликата, ако има такава, то издава платежна заповѣдъ на името на правоимащия.

Ако, обаче, платежната заповѣдъ за сума, дължима отъ държавата, е вече издадена, и запоритъ ѝ е билъ направенъ въ банката, тази последната връща платежната заповѣдъ на бюджетоконтролното отдѣление или служба, която я е издадала, за да може това отдѣление или служба да се съобрази съ постановлението на предходната алинея, като за това уведомява съдията-изпълнител или бирника.

Независимо отъ разписката върху платежната заповѣдъ и чека, съдията-изпълнител или бирникътъ, за полученитъ отъ тѣхъ суми, сж длъжни да издадатъ и квитанция отъ кочанъ, която незабавно се изпраща на бюджетоконтролното отдѣление или служба отъ които изхожда платежната заповѣдъ, за препращане въ надлежната сметна палата и прилагане къмъ описа съ документитъ за пълно оправдаване на разхода.

Когато се наложи запоръ върху вземане, което е било прехвърлено (цесирано), като условие (гаранция) въ договоръ за откриване на текуща дебиторна сметка въ кредитно учреждение, надлежното бюджетоконтролно отдѣление или контролна служба по бюджета уведомява за това кредитното учреждение и поисква ликвидация на сметката. Въ такъвъ случай запоритъ се удовлетворява, ако има свободенъ остатъкъ отъ вземането, следъ ликвидацията на сметката.

Запоритъ върху заплатитъ на държавнитъ служители се налагатъ въ учреждението, при което служатъ и чрезъ което получаватъ заплатата си.“

Председателстващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 62, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 63. (Новъ членъ) При прехвърляне на вземания отъ държавата, съобщението, съгласно съ чл. 317 отъ закона за задълженията и договоритъ, се отправя до бюджетоконтролното отдѣление или контролна служба по бюджета, която ще издаде платежната заповѣдъ. Съобщението трѣбва задължително да бѣде придружено съ оригиналната цесия или нотариално заверенъ преписъ отъ нея, иначе не се уважава, и сумата се изплаща на първоначалния кредиторъ. Редовно съобщенитъ цесии се приематъ условно, т. е. че ще бѣдатъ удовлетворени само ако прехвърлячтъ изпълни задълженията си напълно, съгласно съ предписанията на настоящия законъ, правилника за прилагането му и другитъ закони въ страната и ако, въ-

общо, следъ изпълнението на тия задължения и на поетитѣ такива по поемнитѣ условия и по договора, както и следъ задържането на неплатенитѣ суми по чл. 196, останатъ свободни такива.

Цесииѣ се удовлетворяватъ по реда на постъпленieto имъ и то въ границитѣ на располагаемитѣ суми, споредъ както е казано въ предходната алинея, като при този случай се представя удостоверение за изплатени държавни и общински данъци, такси и берии, съгласно съ нарежданията на законитѣ за събиране на прѣжитѣ данъци и за облекчение на общинитѣ, както на името на прехвърляча, така и на името на приемателя.

Когато се представятъ едновременно две и повече цесии, изплащането имъ става по реда на нотариалната имъ завѣрка“.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 63, както се докладва отъ г. докладчика, моля, вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 64. (Старъ чл. 58) Не се позволява изплащане на суми срещу временни разписки, освенъ по чл. 40 и за изплащане заплати и други парични възнаграждения на държавнитѣ служители, въ случай, че гласуването на бюджета е закѣснѣло и за неизбѣжни и неотложими плащания отъ вида на предвиденитѣ въ чл. 23 — въ последния случай само ако Народното събрание не заседава, като тия последнитѣ плащания се разрешаватъ отъ Министерския съветъ, по докладъ на министра на финанситѣ“.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 64, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 65 (Старъ чл. 59) Платежни заповѣди се издаватъ за изплащане само на извършени работи или доставки.

Държавата не дължи лихви за закѣснѣло изплащане, освенъ при плащане суми за постройки и други строежи. Въ този случай, ако въ продължение на два месеца отъ датата на утвърждение на ситуацията сумата не бѣде изплатена, предприемачътъ има право на лихва 6% годишно отъ деня на изтичане горния двумесеченъ срокъ. Сѣщата лихва се плаща и за закѣснѣло връщане на гаранцията, взета за обезпечение изпълнението на предприятието. Лихвата и въ двата случая се плаща отъ сѣщия кредитъ.

Утвърждаването на привременитѣ ситуации трѣбва да стане най-късно 15 дни, а на окончателната — два месеца следъ деня на завеждане заявлението на предприемача, съ което е поискалъ да му се състави ситуацията, ако съставянето ѝ е въ задължение на учреждението.

Дължностни лица, които съ неспазване сроковетѣ станатъ причина да се плащатъ лихви на предприемача или да се лиши предприемачътъ отъ такива лихви, се глобяватъ отъ надлежния министъръ въ размѣръ на платенитѣ или загубенитѣ лихви. Такъвъ размѣръ глоба плащатъ и длъжностнитѣ лица, които станатъ причина за закѣснение утвърдението на протоколитѣ за привременното и окончателното приемане, което утвърждение трѣбва да стане най-късно 40 дни следъ деня на приключване на приемането.

Ако по издадени платежни заповѣди на единъ и сѣщъ предприемачъ по нѣколко привременни ситуации по едно и сѣщо строително предприятие за извършени работи въ общъ размѣръ най-малко на една трета ($\frac{1}{3}$) отъ договорната стойностъ на предприятието не бѣде изплатена поче половината отъ тѣхната стойностъ на предприемача до два месеца отъ датата на издаване последната отъ неизплатенитѣ платежни заповѣди, предприемачътъ има право да поиска ликвидация на предприятието, безъ да се конфискува залогътъ му и безъ да се довършва предприятието за негова смѣтка, като му се плати обезпечение, равно на направенитѣ разноси за гербовъ налогъ по сключване договора на съответната частъ върху останалитѣ за довършване работи“.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ вчера казахъ моитѣ съображения, по които считамъ, че въ разпореденията въ тоя законопроектъ, които се касаятъ до предприятията, има едно чувствително подобрение; даватъ се едни гаранции, които въ досегашния законъ ги нѣмаше. Но пакъ искамъ да подчертая, че всѣякото това, което се дава съ тоя чл. 65, нѣма да спаси отъ

разорение тия предприемачи, на които държавата не плаща своевременно за извършени строежи. Въ туй отношение грижата на държавата по-скоро трѣбва да бѣде да не захвата постройки, додето нѣма осигурени суми, отколкото да дава право на строителитѣ да прибѣгватъ къмъ ликвидация на предприятието, когато не имъ е платено. Въ тоя законопроектъ се казва, че предприемачитѣ иматъ право на една лихва отъ 6% за закѣснѣлитѣ плащания.

В. Коевски (нац. л. П): Тя е малка.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Какво ще прави тоя предприемачъ съ това, че му се плаща 6% лихва за закѣснѣлитѣ плащания, когато той плаща много повече? Но, което е най-главно, неговитѣ задължения сѣ облѣчени въ срокъ, който обикновено е тримесеченъ, и ако на него не се плати своевременно, той рискува да му се протестираатъ полицитѣ. А всѣки знае какво е за единъ предприемачъ, деятелността на който е чисто търговска, протестирането на полиции и загубването на кредита. Въ това отношение азъ считамъ, че би следвало да му се плаща законната лихва. Ако не му се плаща законната лихва, тоя човѣкъ абсолютно съ нищо нѣма да бѣде компенсиранъ.

Тя моето предложение е, тамъ дето се казва „предприемачътъ има право на лихва 6% годишно“ да се каже „има право на законната лихва“. Още повече, че лихвата у насъ се урежда съ единъ специаленъ законъ и като така не може да има никакъвъ споръ по въпроса.

Това е, което имахъ да кажа.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Коевски.

В. Коевски (нац. л. П): Г. г. народни представители! И азъ искамъ да обърна вашето внимание върху тоя членъ, който е много важенъ не само за предприемачитѣ, но азъ смѣтамъ сѣщо и за държавното съкровище. Значито, ако се разсипятъ предприемачитѣ, недейте забравя, че се разсипва и държавното съкровище, защото по такъвъ начинъ ние ще останемъ безъ предприемачи. Ето защо азъ смѣтамъ, че на предприемачитѣ не трѣбва да се гледа като на нѣкои разбойници както мнозина ги третиратъ, на тѣхъ трѣбва да се гледа като на едни помощници на държавата, които отиватъ да извършватъ известни работи въ нейна полза.

По тоя членъ азъ имамъ да направя само една бележка, която изтъкна и г. Мошановъ — относно лихвата. И азъ недоумявамъ, не мога да разбера защо е турена лихва 6%. Азъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ да се съгласи съ предложението, което направи г. Мошановъ, а именно лихвата да бѣде законната лихва Единъ предприемачъ, който е взелъ дадено предприятие, известно е, че нѣма всичкиѣ пари. Той взема въ заемъ известни суми и ги взема съ законната лихва. Освенъ това, както каза и г. Мошановъ, той взема тия суми на срокове и трѣбва да ги спазва. Ето защо азъ намирамъ, че трѣбва да му се даде поне законната лихва. Въ туй отношение, преди да направя моето предложение, бихъ молилъ г. министра на финанситѣ, ако нѣма други съображения — не бѣхъ въ комисията и не зная какви съображения сѣ изтъкнати — да се съгласи, вмѣсто „6% лихва“, да се тури „законната лихва“.

Това е моето предложение.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че тоя принципъ, който се прокарва въ алинея втора на чл. 65 отъ законопроекта въ смисълъ, че държавата не плаща лихви за закѣснѣти изплащания, не е правъ изобщо и особено за оная категория плащания, които засѣга доставки на храна, да кажемъ, за болницитѣ, за казармитѣ, за трудовациѣ и т. н.

В. Коевски (нац. л. П): Тая алинея е само за плащания по строежи.

Г. Говедаровъ (д. сг): Тукъ е казано общо.

В. Коевски (нац. л. П): А, не — само за постройки и други строежи

Г. Говедаровъ (д. сг): Тукъ се казва: (Чете) „Държавата не дължи лихви за закѣснѣло изплащане, освенъ

при плащане суми за постройките и други строежи". Значи, въ всички други случаи не се плаща лихва. А имате болници. Въ Стара-Загора, напр., напоследък имаше един голям скандал — гладна стачка на болните, ...

Д. Нейков (с. д): На туберкулозни.

Г. Говедаров (д. сг): ... поради лоша храна. Защото маса от редовните, сериозни, добросъвестни доставчици при състезанията ги нѣма. Тия, които се явяват, не получават своевременно стойността на своите доставки. Външ от това, което е съществено, да има ред и добра стока, по-важното и печалното е, че държавата, понеже не плаща редовно, работи повече и по-често с недобросъвестни доставчици и спекуланти и плаща двойни и тройни цени — вмѣсто левъ, плаща левъ и половина и два лева. Значи, интересът на фиска е да осигури за себе си при тези доставки участие на добросъвестни конкуренти, участие на възможно повече конкуренти, за да има една по-износна цена за една по-добра стока. Свърхъ това, съ факта, че не се плаща лихва за закъснѣли плащания, вие поставяте доставчика на благоусмотрението, да не кажа на произвола, на известни отчетници, или шефове на учреждения: ще плати, ако иска да му се плати. И предприемачът много пъти ще се огъне, против своята воля, против своя интерес, против съвестта си, под натиска на изнудването на нѣкои престѣпни и покварени отчетници, и въ края на краищата ще имаме чести и масови случаи на корупция и незаконни работи. Ето защо, азъ моля г. министъра на финансите да се съгласи да се плаща лихва и за доставките и то не веднага; ако изплащането закъснѣе, да кажемъ, съ повече отъ месецъ, два, три, и има една лихва отъ 6%, тя е достатъчна. Ще бѣде неправда, ако оставите ad calendas graecas, неограничено, каквото и голямо да е било закъснението, безпричинно или причинно, но безъ вина на предприемача, да нѣма никаква лихва, никаква отговорност. Азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на финансите, който е човѣкъ на практическия животъ и който има чувство за правда, за редъ въ държавата, ще се съгласи съ тия разбираня, ще се съгласи да се направи една промѣна въ тоя текстъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Въ досегашния законъ нѣмаше предвидена лихва. Сега се предвижда.

Г. Говедаров (д. сг): При дневния редъ при дневното финансово стѣснение и държавата често закъснява своите платки. По-рано имаше повече редъ. Държавата бѣше въ положение веднага да плаща. Може би имаше и по-добри чиновници, ако щете. Днесъ, обаче, това е масово явление: доставки на продукти за болници, за казарми, за трудоваци не се заплащатъ навреме. И въ резултатъ на търговецъ се явяватъ малко конкуренти, не рѣдко близки на управляващите и се получаватъ голѣми цени на продуктите — вмѣсто единъ левъ, два лева, а може би и повече. Очевидно, държавата се ощетява съ грамадни суми. Не можемъ тоя редъ на нѣщата да го търпимъ. Първото, което трѣбва да направимъ, е да осигуримъ редовното изплащане, защото тогава ще имаме необходимата конкуренция. Второ — когато има закъснение, което е наложено, да има лихва, макаръ и 6%, като се каже, че за първита два или три месеца закъснение нѣма лихва, а ако закъснението е повече отъ два или три месеца, лихвата е 6%. Нека се предвиди и наказание за отчетниците, които иматъ пари и не плащатъ, правятъ въртели на предприемачите и на доставчиците.

Председателствувашъ С. Даскаловъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Едно пояснение. Споредъ досегашния законъ, за закъснение не се плащаше лихва.

Министъръ С. Стефановъ: Освенъ ако предприемачътъ се отнесе до съдъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Освенъ ако предприемачътъ отиде до съдъ, ако заведе искъ. Сега се въвежда плащането на 6% лихва, щомъ се просрочи 2 месеца плащането на ситуацията.

Г. Говедаров (д. сг): Защо се прави тая разлика между строежи и доставки на храна? Храната е по-важна, ако щете, една насъщна необходимостъ е.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Остарѣло е вече.

Г. Говедаровъ (д. сг): Може да е старо — нѣма да стоимъ съ старото.

Председателствувашъ С. Даскаловъ: (Звъни)

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Второто нововъведение е, че даваме право на предприемача — това е последната алинея — че ако не бѣде изплатена още половината отъ стойността на предприятието до 2 месеца отъ датата на издаване последната отъ неизплатените платежни заповѣди, предприемачътъ има право да поиска ликвидация на предприятието.

С. Мошановъ (д. сг): Тежко му и горко, ако поиска да ликвидира.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да, г. Мошановъ! Досега хемъ държавата не му плащаше, хемъ лихви не му даваше, хемъ не му позволяваше да ликвидира предприятието, и той трѣбваше да го продължава.

Г. Говедаровъ (д. сг): Бѣдете логични, г. докладчикъ. Като приемате тоя принципъ, приложете го и къмъ едините, и къмъ другите. Да нѣма привилегии. Защо се прави разлика между строители и доставчици, като на първите давате лихви, а на доставчиците на храна не давате лихви?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): По въпроса, който повдига г. Говедаровъ, логично е да приемемъ да се плаща лихва, ако изплащането на платежните заповѣди закъснѣе 2 месеца — това да бѣде за всички, а не само за предприемачите на постройките. Г. министърътъ може да каже своето мнение. Въ комисията тоя въпросъ се разисква и, следъ като дадохме право на ликвидация и 6% лихва, смѣтамъ, че това е достатъчно.

Председателствувашъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ думите на г. Говедаровъ има практическа справедливост: което дължи държавата, трѣбва да го плати или да понесе гражданска отговорност. Но принципътъ за неплащане лихвите бѣ въведенъ презъ 1922 г. презъ управлението на Стамболийски, съ право и съ разбиране на нѣщата. Тогава, когато ставаше измѣнение на закона, се реши да не се плащатъ лихви. Азъ не влизамъ въ разглеждане на причините, които докараха този принципъ, който вече 12 години се прилага и все има своето значение. Ние въ комисията, поради искането на малките предприемачи, че не могатъ да извършатъ постройките, като имъ се забавя изплащането безъ лихва, измѣнихме малко тоя принципъ. Ако иска, г. министърътъ може да го измѣни още, но то ще бѣде противъ разбирането на закона. Реформата на Стамболийски е правилно прокарана и е въ интереса на държавата. Казватъ сега, че ставали злоупотрѣбления. Но ако махнете това постановление и предвидите лихва, азъ не мога да предвидя какви злоупотрѣбления ще ставатъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Злоупотрѣбленията предварително ставатъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Да оставимъ туй на г. министъра, но да имаме предъ видъ, че тая реформа, която се прави, е една малка поправка на онова, което стана въ 1922 г. и което, повтарямъ, съ право, съ разбиране на нѣщата стана тогава. Следъ войната имаше такива работи — да не влизамъ въ подробности — които наложиха да се тури редъ въ това отношение, и се тури редъ.

Председателствувашъ С. Даскаловъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ, който повдигатъ г. Коевски и г. Говедаровъ, си има своя смисълъ. Това е безспорно. Обаче трѣбва да се вникне много добре въ чл. 65. Тукъ се прокара едно ново положение специално за предприемачите на строежи, които действително страдатъ много повече, защото процедурата, начинътъ на изпълнение строежите и начинътъ на изпълнение доставките сѣ свършено различни. Правото, което се дава на предприемачите, да получаватъ лихви, не тече, следъ като се издаде платежната заповѣдъ, но има и други процедури, за съставяне на привременни ситуации, следъ това за съставяне на

окончателни ситуации и т. н., и по такъв начин единъ предприемачъ може да бѣде засегнатъ така, че до една година да не получи паритѣ си и да не съществува за него никакво право на лихва. Съставянето на привременнитѣ ситуации може да продължи 3—4 месеца, следъ туй съставянето на окончателната ситуация сѣщо може да трае нѣколко месеца, въпрѣки че има срокове по закона за общественитѣ предприятия, които течатъ, и т. н. Затова ние сега предвиждаме отговорностъ за длъжностнитѣ лица по отношение на това: въ какъвъ срокъ трѣбва непременно да съставятъ привременнитѣ ситуации — нѣщо, което въ досегашния законъ го нѣмаше, въ какъвъ максималенъ срокъ трѣбва да съставятъ окончателнитѣ ситуации, а сѣщо така предвиждаме и въ какъвъ срокъ предприемачътъ трѣбва да получи ситуацията си. Това сѣ тритѣ положения. Следъ това вече иде визирането на платежната заповѣдъ отъ смѣтната палата — нѣщо общо за всички предприятия — откогато, ако действително държавата не плати, нанасятъ се известни щети на предприемача, който не винаги може да знае дали държавата ще може навреме да му плати. А ако нѣма редовно плащане, той наоняса щети, които впоследствие се плащатъ отъ държавата много по-скѣпо.

Ето защо азъ бихъ приелъ едно увеличение на лихвата 6% както предлага г. Стойчо Мошановъ, но ако се спре само тукъ.

Повдига се въпросъ, ако въ единъ срокъ не отъ 2 месеца а отъ 3 месеца отъ момента на издаване платежната заповѣдъ и визирането ѝ отъ смѣтната палата тя не се изплати, да се плаща лихва общо за всички предприемачи. Тукъ, обаче, въпросътъ за максималния срокъ за съставяне ситуациятѣ е свършено другъ. Той има значение за въвеждане стегнатостъ при уреждане ситуациятѣ и книгата на предприемача, докато дойде време да се издаде платежната заповѣдъ.

Азъ не бихъ билъ противъ, ако Народното събрание възприеме това предложение. Трѣбва да признаемъ, че при днешнитѣ условия това ще бѣде свършено справедливо, обаче това да става въ единъ срокъ следъ три месеца отъ визирането на платежната заповѣдъ за всички предприемачи, като се плаща отъ държавата 6% лихва, а само за за промеждутъчнитѣ срокове — 15 дена и 40 дена — да се предвиди законната лихва, която дг се плаща отъ длъжностното лице, ако то не спази предписанието на закона.

В. Коевски (нац. л. П): Не е ли много малка лихвата 6%?

Министъръ С. Стефановъ: Азъ смѣтамъ, че щомъ я въвеждаме за всички предприятия, не е малка. Азъ нѣмамъ нищо противъ да бѣде 8% и затуй предлагамъ за краткитѣ, за малкитѣ срокове — 15 и 40 дни — преди визирането на платежната заповѣдъ, лихвата да бѣде законната 8%, а следъ визирането на платежната заповѣдъ да бѣде 6%.

Г. Т. Денаиловъ (д. сг): За всички ли предприемачи или само за тия по строежитѣ?

Министъръ С. Стефановъ: За всички — и по строежи, и по доставки.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Едно тълкувание. Гледицето на комисията и на г. министра на финанситѣ е следното: отъ тѣзи облаги, които се даватъ съ новитѣ положения, предвидени въ чл. 65, ще се ползуватъ само ония предприемачи и доставчици, които ще сключатъ договори за предприятия и доставки подъ режима на този законъ. А тѣзи, които сѣ сключили договори за предприятия и доставки подъ режима на досегашния законъ, нѣма да се ползуватъ отъ тѣзи облаги, защото навремето, когато сѣ явили на търговетѣ, тѣ сѣ калкулирали и лихвитѣ, при друго законно положение.

В. Коевски (нац. л. П): Ясно е. Съгласни сме. Не може да става споръ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Азъ давамъ това тълкувание, за да не ставатъ спорове.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Понеже отъ разискванията, които станаха, се вижда, че този въпросъ е малко комплициранъ, азъ бихъ молилъ този членъ да го оставимъ за утре.

В. Коевски (нац. л. П): Ако е възможно, да го оставимъ за утре.

Въ такъвъ случай ще имаме време да го прередактираме.

Министъръ С. Стефановъ: Споредъ правилника, такава практика при гласуване на законопроекта нѣма. Ако Народното събрание се съгласи, може да се върне въ комисията.

С. Мошановъ (д. сг): Може да се остави за утре да се гласува този членъ, г. министре.

Министъръ С. Стефановъ: При условие, че законопроектътъ нѣма да бѣде гласуванъ днесъ на второ четене до края. Ако тази вечеръ законопроектътъ остане негласуванъ до края, тогава можемъ да оставимъ за утре този членъ. Иначе не може, защото нѣма такава практика.

А. Капитановъ (з): Нѣма да го свършимъ тази вечеръ.

Министъръ С. Стефановъ: Въ всѣки случай азъ си правя резервата, че такава практика нѣма.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Поддържате ли предложението си, г. Мошановъ?

С. Мошановъ (д. сг): Азъ поддържамъ предложението си, но въпросътъ не е да мине това или онова предложение, а да направимъ нѣщо цѣлостно и разумно. Видяте, че мненията тукъ се малко пораздѣлиха, вложиха се нови понятия, и затуй бихъ молилъ този членъ да се гласува съ резервата, която направи г. министърътъ.

Сега, за тия лихви, за които говори г. министърътъ, че ще се плащатъ въ промеждутъчнитѣ срокове отъ 15 дни и 40 дни, тукъ нѣма текстъ. За тѣхъ трѣбва да се изработи специаленъ текстъ.

Министъръ С. Стефановъ: Има, има, г. Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Трѣбва да се тури съответенъ текстъ за да не стане объркване.

Министъръ С. Стефановъ: По-нататъкъ го има, г. Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): По-нататъкъ може да го има, не въ този членъ го нѣма.

Министъръ С. Стефановъ: Въ връзка съ този членъ има по-нататъкъ текстъ.

С. Мошановъ (д. сг): Ама въ този членъ го нѣма, а ние тукъ трѣбва да го гласуваме.

Министъръ С. Стефановъ: По-нататъкъ го има.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Които приематъ чл. 65, както се докладва, заедно съ обясненията на г. министра, . . .

Министъръ С. Стефановъ: Съ резервата, че ще се върнемъ на този членъ да му дадемъ окончателна редакция, преди да се гласува законопроектътъ до края на второ четене.

А. Капитановъ (з): Нѣма да можемъ да го гласуваме тази вечеръ.

Министъръ С. Стефановъ: Зная, но азъ да си направя резервата.

А. Капитановъ (з): Разбирамъ Ви, но искамъ да кажа, че нѣма нужда въобще да се гласува този членъ.

Министъръ С. Стефановъ: Да.

Председателствуващъ С. Даскаловъ: Значи, сега нѣма да гласуваме чл. 65, понеже ще му се даде друга редакция.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)
„Чл. 66 (Старъ чл. 60) Платежни заповѣди за отпущане суми въ авансъ се издаватъ само на длъжностни лица за

изплащане на разходи, извършени направо от учрежденията.

Размърът на отпуснатите аванси по един и същи параграф, за една и съща работа, на едно и също учреждение или длъжностно лице, не може да надмине 200.000 л. наведнъж. Не се отпуска втори аванс, докато не се оправдае първият. Сроктът за оправдаване авансите пред надлежните министерства е три месеца от датата на издаване платежните заповеди.

Платежни заповеди за отпускане суми в аванс се издават само до 15 март. Авансите по платежни заповеди, издадени след първи февруарий, се оправдават до първи май.

Министърът на финансите, или упълномощеното от него длъжностно лице, може да разреши да се отпуснат аванси в размър по-голям от определения, или да се отпуснат втори аванси, преди да са оправдани първите, както и да продължи срокът за оправдаването им, ако разпоредителят му представят наложителните причини за необходимостта от такива аванси, и той ги уважи.

Аванси при изборните учреждения за разходи от категорията на предвидените в алинея първа на настоящия член се разрешават от разпоредителя с кредитите по бюджета след виза на съответния отчетник — контролен орган по същия бюджет.

Председателстващ С. Даскалов: Които приемат чл. 66, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Йотов (з): (Чете)

„Чл. 67. (Стар чл. 61) За неоправданите в определения срок аванси, включително и когато неоправдането се дължи на злоупотребление на сумите, контролните органи докладват на Министерството на финансите, което съобщава на Върховната сметна палата, за да издаде решение за неиздължение на длъжностните лица, които последни законно са получили сумите, като непосредствени извършители на разхода. Освен това министърът на финансите или упълномощеното от него длъжностно лице налага на тия лица лихва-глоба в размър 1% месечно върху неоправданата сума за през всичкото време на закъснението, и то за изтекли пълни месеци. Тези постановления се прилагат по отношение на всички неоправдани авансови суми, независимо от това дали са отпуснати преди или след влизането на закона в сила и независимо от начина на отпускането им: с платежна заповед или срещу временна разписка от банката, или от касата на учреждениято и пр.

За издадените окончателни решения Върховната сметна палата съобщава на Министерството на финансите да нареди да се закрие сметката по тия аванси в надлежното бюджетоконтролно отделение или контролна служба по бюджета, като Върховната сметна палата отбелязва в книгите си, за оправдаването на аванса, номера и датата на окончателното решение, което е издадала.

Когато неоправдането на аванса, злоупотреблението или отклонението от предназначението му е констатирано от финансов инспектор или друго длъжностно лице, облъчено с права на финансов инспектор, или от друг орган, също се следва процедурата, предвидена в настоящия член, като и в този случай се налага лихва-глоба 1% месечно.

Предписанията на настоящия член се прилагат и по отношение на авансите, отпуснати на длъжностни лица от бюджетните кредити на общините и училищните настоятелства.

За неоправданите в тримесечен срок аванси, отпуснати от градските общини и училищните настоятелства в градовете, разпоредителят с бюджетите на тия учреждения докладват на министъра на вътрешните работи и народното здраве, с копие до министъра на финансите, за издаване заповед за налагане лихва-глоба в размър 1% месечно върху неоправданата сума за през всичкото време на закъснението, а министърът на вътрешните работи и народното здраве съобщава на надлежната областна сметна палата за издаване решение за събиране неоправданите аванси.

За аванси, неоправдани в тримесечен срок, отпуснати от селските общини и училищните настоятелства в селата, лихва-глобата се налага с заповед от окръжния управител, който съобщава на надлежната областна сметна палата за издаване решение за събиране неоправданите аванси.

Председателстващ С. Даскалов: Които приемат чл. 67, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Председателското място се заема от подпредседателя Н. Шопов)

Г. Говедаров (д. сг): Азъ своевременно исках думата по този член.

Председателстващ Н. Шопов: Нали само за обяснение? Имате думата.

Г. Говедаров (д. сг): Исках г. докладчика да даде едно обяснение, и смътам, че има нужда от една интервенция относно „неоправданите в тримесечен срок аванси, отпуснати от градските общини и училищните настоятелства“. Тук се касае за това, че длъжностните лица, които са получили аванси, са длъжни да донесат в определения срок за тяхното неоправдане. Но маса заинтересувани такива длъжностни лица няма да донесат за това. Нека предвидим специална санкция за ония служебни лица, които са получили аванси и не са ги оправдали в тримесечен срок, за което им се налага глоба 1% месечно върху неоправданата сума, ако не донесат на по-горната власт за неоправдането на аванса, защото те могат не 3, а 30 месеци да мълчат и да бездействуват. Санкцията сега е само глоба 1% месечно. Това не стига. Нека предвидим и установим една специална отговорност за такива отчетници, за такива длъжностни лица, които като са получили аванси и не са ги оправдали в тримесечен срок, не са донесли в срока за това на по-горната власт за контрол, за сведение.

А. Капитанов (з): Достатъчна е тази санкция.

Докладчик Н. Йотов (з): Не смътате ли, че е достатъчна предвидената санкция лихва-глоба 1% месечно, която ще се събира от длъжностните лица по този член?

Г. Говедаров (д. сг): Не. — Моята мисъл е, държавата да знае в края на всяко тримесечие за всеки аванс, че не е оправдан, и веднага след третия месец, в първия ден още ако се касае за злоупотреба, и въобще за вина, да отстрани чиновника и да запази материалните и морални интереси на държавата. Това е моята мисъл. Недостатъчна е глобата 1% за един държавен служител, който е не само немарлив, но има и зла умисъл, който дори цели да използва авансираните му суми.

А. Капитанов (з): Един служител, който е наклонен да злоупотреби, ще злоупотреби и сумата и няма да я върне. Какво значение има лихвата?

Г. Говедаров (д. сг): Позволете да се изкажа, г. Капитанов.

Аз съм слушал, че известни отчетници, които разполагат в своята каса с 700—800 хиляди лева, дават ги в заем на предприемачи или търговци, стават даже ортаци с тях и вършат сделки. Ако има един текст с специална санкция, който да казва, че отчетникът е длъжен в края на трите месеци за всеки аванс да съобщава на горната власт, не само да плаща 1% месечно.

А. Капитанов (з): Той носи и без туй углавна отговорност.

Г. Говедаров (д. сг): . . . ще бъде улеснена контролната власт на държавата и ще се знае кой отчетник закъснява винаги или често и, ако не първия или втория път, на третия път ще го хване за ушите и ще го махне. А фактът е, че има отчетници, които държат по милиони лева неотчетени суми и за които отчетници се говори, че са съдружници на един или на друг предприемач. Това не може и не бива да продължава. Не е важно държавата само да получи 1% лихва-глоба на месец, важно е да отстрани опасността от такава практика. Аз смътам, че г. докладчикът ще даде обяснения.

Председателстващ Н. Шопов: Г. Говедаров! Чл. 67 е гласуван. Може да се дават само обяснения.

Г. Говедаров (д. сг): Искам обяснения и стъ г. министъра.

Председателстващ Н. Шопов: Няма да допусна второ гласуване.

Г. Говедаровъ (д. сг): Вие нѣма да допустнете второ гласуване, обаче г. министърътъ и г. докладчикътъ могатъ и дължатъ да дадатъ обяснения.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Второ гласуване, обаче, не може да става.

Г. Говедаровъ (д. сг): Камарата ще реши дали има правилно процедуране отъ Васъ. Въпросътъ е принципенъ и същественъ.

А. Капитановъ (з): Ако не се държи за формата, правъ си.

Г. Говедаровъ (д. сг): Въ единъ новъ текстъ можемъ да го поставимъ.

А. Капитановъ (з): То е друго.

Г. Говедаровъ (д. сг): Обяснения могатъ да се дадатъ, за да се види становището на министра на финанситѣ и на докладчика на финансовата комисия.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г г народни представители! Лихвата-глоба 1% месечно се предвижда за всички случаи, когато сѣ отпустнати аванси: както за случаитѣ, когато тия аванси сѣ злоупотрѣбени, така и когато тия аванси не сѣ оправдани въ тримесечния срокъ и има закъснение. Въ първия случай ще продължава да тече лихвата-глобата 1%, докато се оправдае авансътъ. Въ втория случай лихвата-глоба 1% ще се плати само за закъснението. Разбира се че въ случаитѣ на злоупотрѣбление длъжностното лице ще носи и углавна отговорностъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не злоупотрѣбление, да е изялтъ тия пари, а задето той ужъ ги държи въ касата, а въ същностъ ги дава подъ лихва на трети лица, или като участникъ въ предприятия. безъ да плаща нѣщо.

А. Капитановъ (з): Това углавна отговорностъ не носи ли?

Г. Говедаровъ (д. сг): Касае се да се пресѣче съ законъ възможността на такива типове да постѣпватъ така.

А. Капитановъ (з): Не може съ законъ да пресѣчешъ тая възможностъ. Тогава нѣмаше да има злоупотрѣбление.

Г. Говедаровъ (д. сг): Вие не ме разбирате. Вие не ме слушате, най-напредъ.

А. Капитановъ (з): Слушамъ Ви.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Г. Говедаровъ (д. сг): Моята мисль е, да задължите тия отчетници въ края на всѣки три месеца за всѣки отделенъ авансъ да донасятъ горе дали е оправданъ или не, за да се знае дали сѣ изправили, и, ако не сѣ изправили, да има бърза, реална и строга санкция, а не само да плащатъ 1% глоба месечно.

А. Капитановъ (з): Това може да се уреди въ правилника.

Г. Говедаровъ (д. сг): Така ще има по-голяма контрола, ще има по-голяма провѣрка отъ инспектори и началствувачи и ако това става систематически, единъ день ще го пипнатъ този господинъ, и той ще понесе санкция по-голяма отъ тая — 1% глоба.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Положението е ясно. Въ случаитѣ, когато има злоупотрѣбление на суми.

Г. Говедаровъ (д. сг): Той ги дава на заемъ и ги връща, макаръ и съ закъснение. Използува ги, обаче.

А. Капитановъ (з): И тогава, когато е разполагалъ съ сумитѣ като свои?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Въ случая, когато чиновникътъ употреби сумитѣ не за тѣхното предназначение, а ги дава, както казвате Вие, за търговия, тогава той върши злоупотрѣбление и не само ще плати 1% лихва-глоба, но и ще отговаря по наказателния законъ. За случаитѣ, обаче, когато само е просрочилъ тримесечния срокъ за оправдаване аванситѣ, тогава ще понесе отговорностъ, като ще плати лихвата-глоба 1% месечно.

Сега Вие казвате: да съобщаа всѣки три месеца дали авансътъ е оправданъ. Точно това предвижда законътъ: за да не бжде отговоренъ, той трѣбва да представи въ третитѣ месеци оправдателни документи за аванситѣ. Ако не представи, той понася отговорностъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Ако не съобщи, какво става?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Въ тримесечния срокъ трѣбва не само да съобщи, но и да представи документи че оправдава аванситѣ. Законътъ предвижда нѣщо повече отъ това, което искате Вие.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Докладвайте по-нататъкъ, г. докладчикъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 68. (Старъ чл. 62) Когато при провѣрка на оправдателни документи, представени отъ министерствата, дирекциитѣ и фондоветѣ за оправдаване и оформяване на разходи, изплатени чрезъ платежни заповѣди въ авансъ, или приложени къмъ платежни заповѣди, издадени за оправдаване на разходи, изплатени срещу разписки, смѣтната палата намери неправилности или нередовности, тя визираща документитѣ и платежнитѣ заповѣди за оформяване на разхода, като същевременно издава решение за неиздължение на отговорнитѣ по чл. 56 лица“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 68, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 69. (Старъ чл. 63) Неправилно взети, повече получени и остатъци отъ авансови суми, ако се върнатъ въ съкровището, докато трае бюджетното упражнение, къмъ което се отнасятъ, се възстановяватъ въ кредита на министерството, по бюджета на което сѣ били отпустнати.

Ако ли такива суми се върнатъ следъ сключването на бюджетното упражнение, тѣ се записватъ на приходъ по текущия бюджетъ въ параграфа за разнитѣ непредвидени подъ наименование: „остатъци отъ суми, отпустнати по сключени бюджети“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 69, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 70. (Старъ чл. 64) Когато учреждения отъ едно ведомство взематъ за свои нужди предмети и материали отъ други ведомства, които сѣ ги набавили съ свои кредити по текущия бюджетъ, стойността имъ се изплаща, като сумитѣ по издаденитѣ платежни заповѣди се възстановяватъ на кредитъ по съответния параграфъ на бюджета на министерството, отъ което сѣ взети предметитѣ и материалитѣ, а ако тия последнитѣ сѣ набавени съ кредити отъ минали години, сумитѣ по платежнитѣ заповѣди се внасятъ въ приходъ на съкровището по параграфа „разни непредвидени“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 70, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 71. (Старъ чл. 66) Подробнитѣ правила за задължаване държавното съкровище въ разходи, за произвеждането и оправдаването на смѣтитѣ и за изплащането имъ се опредѣлятъ отъ министра на финанситѣ въ правилникъ, изработенъ съ участието на представителъ и на Върховната смѣтна палата.

Тѣзи правила трѣбва да гарантиратъ една ефикасна провѣрка, че разходванитѣ суми сѣ отишли за целта, за която сѣ били отпустнати, и то за блага: материали, постройки, работи и пр., действително придобити или използувани отъ държавата“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 71, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 72. (Старъ чл. 67) Бюджетнитѣ разходи на общинитѣ, на Българскитѣ земледѣлска и централна кооперативна банки и на други обществени учреждения се произвеждатъ и оправдаватъ по наредбитѣ на настоящия законъ, съ изключенията, предвидени въ специалнитѣ за тия учреждения закони, правилници или устави — за ония обществени учреждения, които сѣ основани само съ правилници или устави.

Въ всѣки случай наредбитѣ за разходитѣ на тия учреждения трѣбва да сѣ издадени или одобрени отъ съответния министъръ, въ съгласие съ министра на финанситѣ, и да спазватъ предписанията на чл. 71, алинея втора.

Бюджетитѣ на духовнитѣ семинарии, следъ като се прегледатъ отъ бюджетоконтролата при Св. Синодъ и се одобрятъ отъ последния, се утвърждаватъ отъ Министерския съветъ, по докладъ на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, следъ писмено мнение на министра на финанситѣ. Бюджетитѣ на епархийскитѣ духовни съвети се одобряватъ отъ Св. Синодъ, следъ виза отъ началника на бюджетоконтролата при сѣщия, и се утвърждаватъ отъ министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, а бюджетитѣ на ставропигиалнитѣ манастири, на свещеническитѣ и монашески училища, на епархийскитѣ свѣщоливници и на храмъ-памятника „Св. Ал. Невски“ се утвърждаватъ отъ Св. Синодъ, следъ виза отъ началника на бюджетоконтролата при сѣщия. Всички тия бюджети се обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“. Разходитѣ по тия бюджети се извършватъ съгласно съ настоящия законъ, като поемнитѣ условия, тържнитѣ и др. книжа по тѣхъ се визиратъ: за духовнитѣ семинарии — отъ контролоръ-счетоводителитѣ при сѣщитѣ, за епархийскитѣ духовни съвети, за ставропигиалнитѣ манастири, за свещеническитѣ и монашески училища и храмъ-памятника „Св. Ал. Невски“ — отъ касиеръ-счетоводителитѣ имъ, за епархийскитѣ свѣщоливници — отъ секретаръ-счетоводителитѣ имъ, а се утвърждаватъ: за духовнитѣ семинарии — отъ министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, за епархийскитѣ духовни съвети — отъ надлежното епархийско началство, и за останалитѣ църковни учреждения — отъ Св. Синодъ. Бюджетитѣ на църковнитѣ настоятелства, епархийски манастири и другитѣ църковни учреждения, подведомствени на епархийскитѣ духовни съвети, се одобряватъ отъ сѣщитѣ съвети и утвърждаватъ отъ епархийскитѣ началства, следъ виза отъ касиеръ-счетоводителитѣ при митрополититѣ. Разходитѣ по бюджетитѣ на сѣщитѣ учреждения се извършватъ по правилата, предвидени въ настоящия законъ, и съобразно постѣпленитѣ на всѣко учреждение, като поемнитѣ условия, тържнитѣ и др. книжа се визиратъ отъ касиеръ-счетоводителитѣ при митрополититѣ, одобряватъ отъ епархийскитѣ духовни съвети и утвърждаватъ отъ епархийскитѣ началства.

Бюджетътъ на държавнитѣ каменновъглени мини „Перникъ“ се утвърждава отъ Министерския съветъ, по докладъ на министра на търговията, промишлеността и труда, следъ писменото мнение на министра на финанситѣ.

Бюджетитѣ на Българската централна кооперативна банка и Българската земеделска банка се одобряватъ отъ надлежнитѣ министри, които ги докладватъ на Министерския съветъ, следъ като се обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Въ алинея трета, вмѣсто „по докладъ на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, следъ писмено мнение на министра на финанситѣ“, става „по представление на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията и възъ основа на писменъ докладъ отъ министра на финанситѣ“.

Редакцията на последната алинея на този членъ се изменя така: (Чете) „Бюджетитѣ на Българската народна банка, Българската централна кооперативна банка и Българската земеделска банка се одобряватъ отъ Министерския съветъ, по докладъ на надлежния министъръ, следъ което се обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Г. Говедаровъ (д. сг): Много добре е това.

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Много добре е.

Г. Говедаровъ (д. сг): Единъ напредъкъ.

Министъръ С. Стефановъ: Народната банка — не.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Сега поставихме и нея, и тия се включва.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! По никой начинъ Народната банка не може да се включва въ това постановление на този членъ, защото по закона за заема отъ 1928 г. иска се съгласието на Женева. Народната банка има единъ видъ специално положение. Тамъ не се упражняватъ никакви материални разходи и т. н. Народната банка въ своитѣ функции има по-специално назначение, отколкото другитѣ две държавни банки. По отношение на Българската централна кооперативна банка и на Българската земеделска банка, това постановление на

чл. 72 може да остане, но по отношение на Народната банка то не може да остане по никой начинъ.

А. Капитановъ (з): Ние ще го пишемъ, пъкъ нека дойдатъ да го откъснатъ!

Министъръ С. Стефановъ: Да обнародва бюджета си — то е друго.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Тъкмо се канѣхъ да изкажа моята благодарностъ на г. министра на финанситѣ, . . .

В. Коевски (нац. л. П): И адмирациял.

П. Стайновъ (д. сг): . . . за това, че е направилъ една крачка напредъ въ установяването на една система, защото това, което е текстъ на комисията, така, както ни се докладва сега — малко видоизмѣнено отъ това, което имаше напечатано въ доклада на комисията — показва, че комисията е имала предъ очи създаването на една система въ цѣлия законъ. Инакъ този законъ не би ималъ оправдание, ако не внася една система въ всичкитѣ тия разпредѣления на самоуправителнитѣ, самодейни и автономни тѣла, и ако тия самодейни и автономни тѣла не бждатъ третирани еднакво по отношение на държавния контролъ. Въ случая се иска единъ малък контролъ — даже не толкова на държавата, колкото на общественото мнение. Не може да има никакво оправдание за това: бюджетътъ на което и да е автономно учреждение — на мини „Перникъ“, на Българската земеделска банка, на Централната кооперативна банка и на Българската народна банка — да не бжде обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Министъръ С. Стефановъ: Обнародване е едно, утвърждаване е друго.

Р. Василевъ (д. сг): (Къмъ Петко Стайновъ) За одобрението на бюджетитѣ е дума.

Г. Говедаровъ (д. сг): (Къмъ министъръ С. Стефановъ) Вие сте за обнародването на бюджетитѣ?

Министъръ С. Стефановъ: Последната алинея на чл. 72, така както е редактирана, ще трѣбва да претърпи известни измѣнения. Казано е, че „Бюджетитѣ на Българската централна кооперативна банка и Българската земеделска банка се одобряватъ отъ надлежнитѣ министри, които ги докладватъ на Министерския съветъ“. Думитѣ „надлежнитѣ министри, които ги докладватъ на“, трѣбва да се заличатъ и да стане тая алинея така: „Бюджетитѣ на Българската централна кооперативна банка и Българската земеделска банка се одобряватъ отъ Министерския съветъ, по докладъ на съответния министъръ“.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Така го четохъ.

А. Капитановъ (з): Но думата е за Народната банка.

Г. Говедаровъ (д. сг): И бюджетътъ на Народната банка ще се публикува ли въ „Държавенъ вестникъ“?

Министъръ С. Стефановъ: Народната банка не може да мине подъ този режимъ, защото е Народна банка и защото за нея положението е друго.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Продължете, г. Стайновъ!

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Азъ искахъ да зная отъ г. министра на финанситѣ — да даде нужното обяснение — дали бюджетътъ на Народната банка ще се публикува въ „Държавенъ вестникъ“ и дали българското общество ще знае какви сѣ приходитѣ и разходитѣ ѝ — не какви сѣ финансовитѣ ѝ, банкерскитѣ ѝ операции; това си остава работа на Народната банка; тамъ не можемъ да се мѣсимъ ние.

Азъ смѣтамъ, че нѣма да бжде нарушение на никакви предписания на Женева, ако ние чисто и просто поискаме само бюджетътъ на Българската народна банка да се обнародва въ „Държавенъ вестникъ“ tel quel. И азъ мисля, че министърътъ на финанситѣ не може никога да се скрие задъ тая прочута Женева, защото, ако Женева иска да

не се мѣсимъ въ никакви организационни постановления за Българската народна банка, тя не е забранила и нѣма да забрани никога, щото бюджетътъ на Българската народна банка да се знае отъ общественото мнение, да остане тайна.

Министъръ С. Стефановъ: Не е тайна. — Това е ваше създаване, не е мое създаване.

П. Стайновъ (д. ст.): Това не може да бѣде. Азъ мисли, че българското Народно събрание не може да остави да бѣде командувано отъ Женева по единъ въпросъ не за организация на Българската народна банка, а за контролъ и за освѣгляване на общественото мнение. И азъ моля Народното събрание, ако иска да изплати единъ граждански дългъ — като има съзнанието, че ние не посягаме върху известни спогодителни, които сѫ постигнати въ Женева — да иска бюджетътъ на Българската народна банка да се публикува въ „Държавенъ вестникъ“.

Министъръ С. Стефановъ: Това е другъ въпросъ — ще бѣде публикуванъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че не е удобно така експромпто да намѣсваме Женева по такива едни въпроси.

А. Капитановъ (з): (Къмъ председателстващия) Искамъ думата. Записахте ли ме?

Министъръ С. Стефановъ: А бе, г. Капитановъ, какъвто щемъ да правимъ не можемъ да сравняваме Народната банка съ мини „Перникъ“. Нѣма да се съглася. Това нѣма да стане. Ето, взимамъ закона въ джоба си и се свѣршва. Разбирамъ тенденциитъ на всички, разбирамъ мисълта Ви много добре.

А. Капитановъ (з): Много се лъжете, г. министре! Нѣмамъ такава тенденция.

П. Попиваковъ (з): Ние сме две и половина години депутати тукъ, но бюджетътъ на Народната банка не го знаемъ. Искаме да го знаемъ но не ни се дава и не го знаемъ.

Министъръ С. Стефановъ: И азъ искамъ отъ две и половина години да видя бюджета на мини „Перникъ“, но го нѣмамъ.

П. Попиваковъ (з): Все сте въ Министерския съветъ. Отъ мене ли ще го искате?

Министъръ С. Стефановъ: Чл. 72 нѣма да бѣде гласуванъ. Нека се отложи гласуванетоъ му, за да му се даде окончателна редакция.

А. Капитановъ (з): Азъ искамъ да си кажа мнението.

Министъръ С. Стефановъ: Кажете си го.

А. Капитановъ (з): Да ми се даде думата, ще си кажа мнението.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Та казвамъ, г. г. народни представители, неудобно е, нѣма защо да намѣсваме Женева при разрешението на този въпросъ. Никога Женева нѣма да си позволи тая неделикатна постѣпка, да иска отъ българския Парламентъ, при разрешаване въпроса за контролата надъ държавнитъ учреждения, да понесе ограничението на своитъ права. Но тукъ не е въпросъ даже за контролъ, г. г. народни представители! Изисква се да се пресѣкатъ източниците на всички ошѣзи слухове, които внасятъ единъ голѣмъ смутъ въ общественото, които слухове сѫ вредни за престижа не само на Народната банка, но и за управлението, за което моралната, ако щете и политическа отговорностъ въ края на краищата носи министърътъ, а и Народното събрание, което не е било внимателно върху дѣлата на министра.

За да се тури край на всичко това, не само е полезно но е и необходимо, бюджетътъ на Народната банка, заедно съ бюджетитъ на всички други държавни банки, да се постави подъ общественъ контролъ. Публикуванетоъ на бюджета на Народната банка, г. г. народни представители, нѣма да увреди на Народната банка, нѣма да

увреди на никое държавно учреждение, нѣма да увреди на управлението на държавата, нѣма да прищипи неговия престижъ, а напротивъ — ще го издигне въ очитъ на обществото.

Въ името на този престижъ на Народната банка, въ името на престижа на управлението, ние трѣбва да искаме непремѣнно бюджета на Народната банка, както и бюджетитъ на другитъ държавни банки и учреждения, да бѣдатъ достояние на общественото. Може да има други постановления въ закона за Народната банка — то е една грѣшка, която трѣбва да се поправи; това е единъ обикновенъ законъ, създаденъ отъ Народното събрание, подлежащъ на измѣнение отъ Народното събрание, и може въ закона за бюджета, отчетността и предприятията да бѣде постановено това измѣнение.

Г. г. народни представители! Азъ се ползвамъ отъ случая да припомня на г. министра на финанситъ единъ неговъ дългъ. По питането, което азъ депозирахъ за Народната банка, за заплатитъ, чухъ веднѣжъ извинение отъ г. министра на финанситъ, че мѣмалъ време да го прочуи и да отговори, но отъ тогѣта минаха повече отъ 3 месеци и г. министърътъ имаше всичката възможностъ да отговори

А. Капитановъ (з): Другъ пътъ ще приказвате за питането си.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Понеже той е много внимателенъ къмъ въпроситъ които му се отправятъ и къмъ своя дългъ, азъ се надѣвамъ, че, ако не ми отговори сега, като използва тоя случай, той ще ми отговори въ едно отъ близкитъ заседания.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Пѣдаревъ! Още утре ще отговори на питането Ви.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Добре.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че този членъ трѣбва да се приеме така както се докладва отъ г. докладчика, и да не допустнемъ никакво измѣнение въ него.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ правя предложение, този членъ да не се гласува сега. Ако иска още нѣкой да си изкаже мнението, нека го каже.

А. Капитановъ (з): Обаче сега можемъ да се изкажемъ. После ще се гласува.

Министъръ С. Стефановъ: Да, можете да се изкажете. И азъ бихъ желалъ да чуя думата на г. г. народнитъ представители, за да се има предъ видъ. Затова, г. председателю моля, давайте думата.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че този споръ е излишенъ, следъ като приехме текста на чл. 4 отъ настоящия законопроектъ.

Г. Говедаровъ (д. ст.): Не е много ясно.

Р. Василевъ (д. ст.): Споредъ този членъ, приходитъ и разходитъ на държавнитъ стопански предприятия, които сѫ отдѣлни отъ държавния бюджетъ, по силата на специаленъ законъ, който съставляватъ отдѣлни юридически лица и т. н., нѣма да се вписватъ въ бюджета на държавата и не се одобряватъ отъ Министерския съветъ и отъ Народното събрание, обаче всички тѣзи бюджети ще се обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“. Прочетете чл. 4, неговата трета алинея, и ще видите тая новела, която е прокарана отъ комисията.

Г. Говедаровъ (д. ст.): Да кажатъ г. докладчикътъ и г. министърътъ, какво разбиратъ.

Р. Василевъ (д. ст.): При прокарванетоъ ѝ се имаха предъ видъ бюджетитъ на автономнитъ учреждения и на банкитъ, включително и на Народната банка. Когато се дойде, обаче, по-нататкъ да се установи въ чл. 72, кои бюджети да бѣдатъ утвърждавани отъ Министерския съветъ и кои — отъ министра, намѣри се, че бюджетитъ на Земледѣлската банка, на Централната кооперативна банка и на Народната банка, понеже сѫ бюджети само персонални и не тѣй голѣми, както сѫ другитъ, трѣбва да бѣдатъ утвържда-

вани отъ респективните министри. Впоследствие г. министърът на финансите се съгласи тѣ да бждатъ утвърждавани отъ Министерския съветъ по докладъ на респективния министъръ. Същото решение се прие и по отношение бюджета на мини „Перникъ“, въ който, освенъ лични разходи има и веществени разходи въ много голѣмъ размѣръ. За него бюджетъ се постанови тоже да се приема отъ Министерския съветъ по докладъ на министъра на търговията, промишлеността и труда.

Тѣй че, така се разбираше този въпросъ отъ комисията, когато се приемаха чл. чл 4 и 72. И мене ми се струва, че напразенъ е сега спорътъ дали трѣбва да искаме изрично да се спомене тукъ, въ чл. 72, че се публикува въ „Държавен вестникъ“ бюджетътъ на Народната банка, когато въ чл. 4 е казано, че ще се публикуватъ бюджетитѣ на всички онѣзи предприятия, за които се говори въ сѣщия чл. 4.

Тѣй стои този въпросъ. И азъ взехъ думата, за да се избѣгнатъ излишни дебати. Смѣтамъ, че нѣма нужда да се говори.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Това е въ връзка съ буква „б“ на чл. 4.

Председателстващъ Н. Шоновъ: Има думата народниятъ представителъ г. Анастасъ Капитановъ.

Г. Говедаровъ (д. сг.): Нека се изкаже г. докладчикътъ. Може би следъ него нѣма да има нужда да приказваме.

Министъръ С. Стефановъ: Нека чуемъ мнението на всички г. г. народни представители.

Г. Говедаровъ (д. сг.): Нѣма да стане нужда да се приказва, ако заявите, че сте съгласни съ г. Ради Василевъ, ако кажете, че е така.

А. Капитановъ (з): Азъ не мисля като г. Ради Василевъ.

Г. Говедаровъ (д. сг.): При такава декларация отъ г. министъра и отъ г. докладчика, азъ смѣтамъ, че ще бжде безпредметно дебатирането по-нататкъ.

Министъръ С. Стефановъ: Понеже ще се върнемъ отново да гласуваме тоя членъ окончателно, нека се изкажатъ всички г. г. народни представители, за да имаме предъ видъ тѣхното мнение.

А. Капитановъ (з): Г. г. народни представители! Тази вечеръ нѣма да се гласува окончателно този текстъ, доколкото разбрахъ отъ г. министъра на финансите. Но едно малко недоразумение стана, когато по този въпросъ чие искаме да кажемъ мнението си, като народни представители.

Когато върху една банка, която по нищо не се различава отъ другитѣ банки, които сѣщо така сѣ държавни — ние не се мѣсимъ вече вътре въ банката, да видимъ какъ правятъ технически — ние искаме да се установи единъ контролъ, щомъ тая банка е въ тая държава, независимо дали тя е автономна или не, много погрѣшно бѣше разбирано отъ г. министъра на финансите, че тукъ става въпросъ или се прави алузия за мини „Перникъ“. Съвършено не искахъ да кажа азъ това. Но, когато въ този текстъ сѣ наредени Българската централна кооперативна банка и Земледѣлската банка, азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на финансите може да се съгласи да бжде наредена и Българската народна банка. Не съмъ съгласенъ съ тѣзи, които днесъ отъ тая страна (Сочи сговориститѣ) искатъ да ни даватъ съвети, какво трѣбва да правимъ съ тая Народна банка, когато тѣ я харизаха и тѣ установиха този режимъ, който съществува сега. (Рѣжкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) Когато тѣ днесъ на насъ ще даватъ съвети по какъвъ начинъ да установимъ контролъ върху тая банка, ние трѣбва да имъ кажемъ: „Вие установихте тамъ този режимъ“.

П. Стайновъ (д. сг.): Това показва, че не сте прочели закона!

А. Капитановъ (з): Азъ съмъ го челъ, но вие, които заложихте тая банка и установихте тамъ този режимъ, не сте го чели.

П. Стайновъ (д. сг.): Щомъ твърдишъ, че сме я заложили, не си прочелъ закона.

Г. Говедаровъ (д. сг.): Банката не е заложена! Така не може да се говори въ Парламента. Това е срамота!

Председателстващъ Н. Шоновъ: (Продължително звѣни)

Г. Говедаровъ (д. сг.): Народната банка е българска банка. Тя не е заложена, а е самостоятелна и автономна. Не може единъ депутатъ така да говори!

А. Капитановъ (з): Мога да говоря. Днесъ въ този Парламентъ може да се говори това, което сте извършили.

С. Мошановъ (д. сг.): Че е заложена ли?

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Кому е заложена?

А. Капитановъ (з): Вие знаете кому и защо. Не щете да се върнемъ назадъ, за да направимъ анкета на банитѣ дѣла.

С. Мошановъ (д. сг.): Кого плашите!

А. Капитановъ (з): Никого не плашимъ. Вие, ако не се плашите, тогава не давайте съвети днесъ, какво трѣбва да правимъ. Азъ смѣтамъ, че най-малко отъ тамъ (Сочи сговориститѣ) трѣбва да ни даватъ съвети, какво трѣбва да правимъ днесъ.

Така че, моля г. министъра на финансите да се съгласи, . . .

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Трѣбва да се отговори на тѣзи инсинуации, г. министре!

А. Капитановъ (з): Моля Ви се, най-малко морално право имате вие да приказвате по този въпросъ.

Б. Ецовъ (з): По-рано Българската народна банка бѣше банка на българския стопанинъ, а днесъ е банка на банкитѣ. Само тая разлика да бѣше, и тя е достатъчна. И азъ питамъ: въ миналото Сговорътъ обслужваше ли се отъ тази Българска народна банка и днешното правителство може ли да си служи съ срѣдствата на тая банка при нужда? Ето, това е въпросътъ.

С. Мошановъ (д. сг.): Винаги, при нужда, си служи и само съ нея си служи. И сега си служи.

Б. Ецовъ (з): Кога? Това е лъжа.

С. Мошановъ (д. сг.): Зашото не знаете, колко бонове сѣж шконтирани въ тая банка. И ако действително не бѣше този режимъ, банката и единъ левъ нѣмаше да даде на държавата. Държавнитѣ финанси сѣ днесъ стабилизирани, благодарение на този режимъ на Народната банка. Иначе бѣхме фалирали!

А. Капитановъ (з): Защищавате значи, този режимъ! И днесъ давате съвети на министъра на финансите!

С. Мошановъ (д. сг.): Ако не бѣше този режимъ, Народната банка нито левъ нѣмаше да даде на държавата.

Б. Ецовъ (з): Кой ни докара до това положение да сме фалирали? Не бѣхте ли вие? Вие докарахте туй положение! Нито народътъ, нито държавата днесъ се обслужва отъ тази банка. Истината е тая.

Председателстващъ Н. Шоновъ: (Продължително звѣни)

П. Стайновъ (д. сг.): (Къмъ Б. Ецовъ) Прочетете закона.

Б. Ецовъ (з): Нѣма нужда да чета закона. Азъ бѣхъ тукъ, когато вие го гласувахте и вие бѣхте предупредени за тия последствия. Какво ще чета закона!

Председателстващъ Н. Шоновъ: (Силно звѣни) Моля ви се, недейте прекъсва.

А. Капитановъ (з): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ сѣщо така, че нѣма кой да ни търси смѣтка, когато ще искаме да установимъ единъ ефикасенъ контролъ надъ Народната банка; и нѣма защо да поставяме Българската народна банка при по-другъ режимъ, отколкото другитѣ държавни банки. И затова моля въ последната алинея на чл. 72, следъ думитѣ „Българската централна кооперативна банка и Българската земледѣлска банка“, да се поставятъ думитѣ: „и Българската народна банка“, и по-нататкъ да следва редакцията, която дава г. министърътъ: „съ докладъ отъ съответния министъръ предъ Министерския съветъ“.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Така е. То е така измѣнено, така го четохъ.

А. Капитановъ (з): Азъ смѣтамъ, че въпросътъ за публикацията е разрешенъ съ чл. 4.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не е разрешенъ съ чл. 4.

А. Капитановъ (з): Ако не е разрешенъ, тогава трѣбва да се поправи редакцията.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Едно пояснение по този въпросъ. Чл. 4 е въ връзка съ двѣтѣ последни алинеи на чл. 72; понеже се смѣтна, че ако остане общата редакция на чл. 4, мини „Перникъ“ и банкитѣ ще даватъ тълкувание, че чл. 4 не се отнася за тѣхъ, затова ние тукъ въ чл. 72 изрично поставихме, че тѣхнитѣ бюджети ще се утвърждаватъ отъ Министерския съветъ и ще се публикуватъ въ „Държавенъ вестникъ“. Предпоследната алинея се отнася за мини „Перникъ“, а последната алинея за банкитѣ. Искахме изрично да се каже, за да не ставатъ утре никакви тълкувания.

П. Стайновъ (д. сг): Само за публикацията.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): И за публикацията е същото.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Преди предпоследната алинея на чл. 4 има буква в. Прочетете я и виждѣ какво казва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Моля, г. Бръшляновъ! Чели сме я и спорихме. Понеже много пѣти тия институти, банкитѣ и мини „Перникъ“, смѣтаха, че тѣ не влизатъ въ тая категория, затова трѣбваше изрично да подчертаемъ за тѣхъ това, за да не остава никакво съмнение и за да не може утре да се каже, че тѣ не сѣ имани предъ видъ и че тѣ не сѣ подчинени на този режимъ. Ние смѣтнахме въ комисията, че е необходимо да се каже това.

А. Капитановъ (з): Нека да се даде окончателна редакция въ комисията.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Става дума за бюджета на Народната банка. Азъ смѣтамъ, че наистина Камарата е въ право да иска и за бюджета на Народната банка да има ози режимъ, който е установенъ за бюджетитѣ на Земледѣлската банка и на Кооперативната банка. Трѣбва да кажа, обаче, че нашитѣ кригичи и бележки тукъ съвсемъ не бива да отсекатъ заслугитѣ на известни ръководни хора, ще кажа специално за управителя на Народната банка — които вършатъ своята работа самостоятелно, съ вещина, съ добра воля. Нашата грижа, обаче, трѣбва да бѣде да запазимъ Народната банка отъ известни инсинуации, отъ известни грѣшки, отъ известни увлѣчения. И трѣбва да признаемъ, че критиката противъ Българската народна банка въ голѣма степенъ е критика на мълвата. Налага се, следователно — най-малкото, което трѣбва да прокарваме — да установимъ въ този законъ като задължение на Народната банка, нейниятъ бюджетъ да бѣде публикуванъ. И азъ смѣтамъ, че ако имаме декларацията на г. министра на финанситѣ и тая на г. докладчика, че и тѣ сѣ разбирали, че по текста на чл. 4 буква в Народната банка има задължението да публикува редовно своя бюджетъ въ „Държавенъ вестникъ“, това вече ще бѣде достатъчно. Азъ смѣтамъ, че е едно право на обществото, на общественото мнение, на избирателя, да следи, да проучва, да контролира, да критикува. И това право е една минимална гаранция за общественъ контролъ и законенъ редъ въ нашата страна. Следователно, декларацията на г. министра на финанситѣ е необходима и ако той я направи, дебатитѣ по този членъ сѣ излишни и ще бѣде излишенъ единъ текстъ въ закона.

За себе си смѣтамъ, че ние можемъ да отидемъ по-нататъкъ и да приемемъ, че становището на финансовата комисия, по силата на което и бюджетътъ на Народната банка трѣбва да мине презъ Министерския съветъ, не е неправилно, стига болшинството да има този куражъ, да има това единодушие да го направи — разбира се, безъ да нарушава задълженията, които България е поела, безъ да провокира международни институти, и тѣхнитѣ представи-

тели въ София, а въ съгласие съ закона, въ интереса на обществената контрола, въ името и рамкитѣ на финансовия суверенитетъ на държавата.

Министъръ С. Стефановъ: Продължете, г. докладчикъ по-нататъкъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. министърътъ да даде декларация, преди да се гласува.

Министъръ С. Стефановъ: Моята декларация не може да бѣде друга, освенъ че не може да се направи нѣщо, което ще засегне закона за Народната банка, измѣнението на който не може да става безъ съгласието на финансовия комитетъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): За публикацията на бюджета на Българската народна банка Ви питамъ азъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ще се направи всичко, което нѣма да противоречи на закона за Българската народна банка.

Г. Говедаровъ (д. сг): Конкретно кажете, ще има ли публикация на бюджета?

Министъръ С. Стефановъ: Конкретно не мога да кажа сега.

А. Капитановъ (з): Ама нали нѣма да гласуваме сега чл. 72?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Декларацията на г. министра е ясна: ще се направи всичко, което нѣма да противоречи на закона за Българската народна банка. (Шумъ)

Г. Говедаровъ (д. сг): Конкретно кажете!

Председателстващъ Н. Шоповъ (Звъни) Продължете г. докладчикъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете) Глава VIII.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. председателю! Ама защо не ми давате думата? Дебатитѣ не сѣ прекратени. Какъ оставяте да се хвърли алюзия върху една политика по отношение на Народната банка, а не ми давате думата? Азъ искахъ три пѣти думата.

Министъръ С. Стефановъ: Имате думата.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Азъ искамъ да обърна вниманието на г. Говедаровъ, че нѣма правото да говори по единъ и същъ въпросъ три пѣти. Недейте така обърква председателството.

Имате думата, г. Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ връзка съ члена, който ни е предложенъ да гласуваме, тукъ се възбужда въпросътъ за функциитѣ на Българската народна банка, който се засегна отъ нѣкой г. г. народни представители, които казаха, че съ закона за Българската народна банка, който е билъ прокаранъ презъ времето на Сговора, тя била заложена и продадена — невѣрностъ, която не трѣбва да се казва въ Народното събрание, ако то уважава себе си; или ако това нѣщо е истина, трѣбва да се констатира по надлежния редъ.

Азъ моля г. министра на финанситѣ да вземе думата и да се изкаже ясно, положително: Българската народна банка продадена ли е?

Г. Говедаровъ (д. сг): Вѣрно ли е, или не е вѣрно.

Р. Маджаровъ (д. сг): Защото Българската народна банка е национално учреждение.

А. Капитановъ (з): Интересно! Искате защита отъ г. министра на финанситѣ!

П. Попивановъ (з): Малко по-голѣма доблестъ!

А. Циганчевъ (з): Вие направихте продажбата.

Р. Маджаровъ (д. сг): За мене има представителъ на кабинета — министърътъ на финанситѣ, който е тукъ.

П. Попивановъ (з): Имайте доблестъта да се защитите сами, безъ да искате защита отъ други.

Р. Маджаровъ (д. сг): За мене нѣма фракции, нѣма партии — има министъръ, който е представител на кабинета и той трѣбва да отговори. Азъ искамъ да зная, дали Българската народна банка е заложена, защото това е една клевета на хора, които не разбиратъ какво говорятъ.

А. Капитановъ (з): Не разбиратъ ли? Такава ли е Народната банка, каквато бѣше? Сега Народната банка е банка на банките,...

С. Мошановъ (д. сг): По-заздравена и по-полезна.

А. Капитановъ (з): ... а не на българския народъ.

С. Мошановъ (д. сг): Тя е емисионна банка, като въ цѣль свѣтъ,...

А. Капитановъ (з): Да, емисионна банка е, но не е народна.

С. Мошановъ (д. сг): ... и такава трѣбва да бѣде. Каква трѣбва да бѣде споредъ тебе? Популярна банка или селска кредитна кооперация? Ще бѣде емисионна.

Г. Говедаровъ (д. сг): Тя бѣше емисионна и преди това.

П. Стайновъ (д. сг): Той не знае какво значи емисионна.

Г. Говедаровъ (д. сг): Толкова знае — толкова приказва!

Н. Стамболиевъ (з): Ако банката бѣше станала емисионна, нѣмаше да има заеми!

А. Циганчевъ (з): Важното е, че Кимовъ Георгиевъ тогава си даде оставката, а г. проф. Данаиловъ не произнесе своята речъ по този въпросъ. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Р. Маджаровъ (д. сг): Говори се, на второ мѣсто, че банката е измѣнила своя характеръ и че тя не обслужва обществения кредитъ, като се обвинява за това сговористското правителство, което е прокарало закона за Народната банка.

П. Попивановъ (з): Обслужва обществения кредитъ, но по кой начинъ го обслужва? Недейте го увѣрта по килифарски. Кажете истината! Имайте доблестъ като бившъ министъръ. Срамота е така да говорите!

Р. Маджаровъ (д. сг): Вториятъ въпросъ, който задавамъ на г. министра, е: прѣчи ли на министра на финанситѣ, на кабинета, прѣчи ли на народния кредитъ или на обществения кредитъ сегашниятъ законъ за Българската народна банка?

А. Капитановъ (з): Питайте търговцитѣ!

П. Попивановъ (з): Ако не прѣчеше, нѣмаше да се повдига въпросъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Ако прѣчи, г. министърътъ на финанситѣ да вземе актъ, че законътъ е погрѣшенъ, а вие да имате куража да го промѣните, а не да дрънкате.

А. Капитановъ (з): Можемъ ли да го промѣняваме? Не ни ли изпратиха хора да питатъ, защо искаме да го промѣняваме? Направете си вие заключението. Дали сте банката въ рѣцетѣ на Финансовия комитетъ въ Женева.

Н. Стамболиевъ (з): Какъ шѣхме да имаме г. Вато, ако не бѣше такава Народната банка? Шѣхме ли да имаме г. Шаронъ, ако не бѣше банката такава? А най-главното — заеми нѣмаше да имаме.

П. Попивановъ (з): Контроль въ Женева! (Глъчка. Преканяния между А. Капитановъ и П. Попивановъ отъ една страна и нѣкои отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Следъ като слагамъ тѣзи два въпроса, азъ ще чакамъ отговора на министра на финанситѣ. Ясна е целта, която се гони тукъ: иска се да се подравни Българската на-

родна банка съ мини „Перникъ“ и другитѣ държавни банки. Да ми простите, но нека г. министърътъ ни каже, дали той би възприелъ тази работа: по единъ и сѣщъ начинъ да бѣде третирана мина „Перникъ“ и централниятъ кредитенъ институтъ въ България — Българската народна банка.

П. Попивановъ (з): Кой разправя това? Изглежда, че сте много добъръ интригантъ!

Н. Стамболиевъ (з): (Къмъ сговориститѣ) Искате министърътъ на финанситѣ да поеме отговорността, която сте поели вие? Може ли това, когато сѣщиятъ министъръ на финанситѣ ви е обвинявалъ въ миналото по заема, който предизвика измѣнението характера на Народната банка?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Капитановъ (з): (Къмъ Р. Маджаровъ) Намѣсто вие да задавате въпроси и да искате отговоръ, трѣбва вие да отговоряте.

Н. Стамболиевъ (з): Искате да отговаря сѣщиятъ министъръ, който въ миналото се е възмущавалъ отъ сключенитѣ отъ васъ заеми. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ако мина „Перникъ“ се туря въ този членъ, азъ ще искамъ и нейниятъ бюджетъ да отиде къмъ малко по-голямъ контроль: ще искамъ и бюджетътъ на мина „Перникъ“, да бѣде утвърждаванъ отъ Министерския съветъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Това е предвидено, г. Маджаровъ.

А. Циганчевъ (з): Той не го е челъ.

А. Капитановъ (з): (Къмъ Р. Маджаровъ) Само че ние правимъ това, а не вие.

Р. Маджаровъ (д. сг): Имате нѣкакъвъ зоръ и тамъ ви боли.

А. Капитановъ (з): Не ни боли. Отъ контроль никога не сме бѣгали

Р. Маджаровъ (д. сг): Като дойде бюджетътъ, ще видимъ. Ако има въпросъ, който днесъ се слага, то не е Българската народна банка да отива тамъ, където биха могли да ѝ разграбятъ капиталитѣ при сегашнитѣ нужди, а въпросътъ е и Българската централна кооперативна банка и Българската земеделска банка да отидатъ къмъ по-голяма автономия и да се освободятъ отъ чужди влияния.

А. Капитановъ (з): Ако ви падне втори пътъ властъ, сигурно така ще направите съ тѣхъ! Малко бѣше останало и кооперациитѣ да заложите.

П. Попивановъ (з): Съ третия заемъ бѣхте готови да заложите и Земеделската банка и кооперациитѣ, само че ви мина лисица пътъ. Докарахте чужденци да проучватъ кооперативното дѣло у насъ, за да сключите още единъ заемъ, като заложите и кооперациитѣ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Българската земеделска банка, поради начина, по който се ръководятъ нѣкои работи у насъ, има нужда, ако тя трѣбва да обслужва истинскитѣ интереси на чистото земледѣлие въ България, да бѣде освободена отъ партизанство, отъ политически влияния, които често се прокаратъ съ законодателни предложения въ Народното събрание.

П. Попивановъ (з): Тѣй както Димитъръ Христовъ раздаваше пари, съ които, вмѣсто да се правятъ обороти, вашитѣ околийски началници и приставитѣ си правѣха къщи.

Р. Маджаровъ (д. сг): Българската земеделска банка по-малко добива благотворителенъ характеръ, като подпомага всѣко едно стопанско начинание подъ гаранцията на държавата, обаче съ политическитѣ влияния, които се упражняватъ върху нея, често пъти се накрѣпватъ нейнитѣ капитали и по тоя начинъ тя престава да обслужва истинскитѣ земеделски интереси.

На трето място, след първите два въпроса, които зададох на г. министъра на финансите, аз го питам: не мисли ли правителството, за стабилизирането на кредита на Българската земеделска банка, да промъни политиката и чрез един закон за по-голямото и автономизиране, за да може още повече да обслужва непосредственият земеделски интереси във България, а всичко допълнително, което може да дойде било под влиянието най-често на необмислени решения, които вземаме даже тук във Народното събрание, било от друга страна под политическия влияние, да отпадне, за да може тя, увеличавайки своята автономия, да запази своите капитали от разхищение и да ги употреби там, където им е мястото — да кредитира земеделците и скотовъдството във България?

Това е третият въпрос, на който искам г. министърът да ми отговори.

Докладчик Н. Йотовъ (з): Г. Маджаровъ! По отношение на Земеделската банка, питамъ Ви, презъ кой режимъ най-много сж се хвърляли срдствата на Земеделската банка въ странични предприятия? Въ „Асенова крепост“, въ „Вжча“, кажете презъ кой режимъ се хвърляха най-голямъ суми?

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Презъ бившия вашъ режимъ — тогава се хвърляха 153 милиона лева.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не.

Г. Говедаровъ (д. сг): Основитъ на „Вжча“ и „Асенова крепост“ сж турени презъ вашия режимъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ (Силно звъни)

Г. Говедаровъ (д. сг): И „Асенова крепост“ и „Вжча“ имаха лоша организация, направиха маса гръшки и ние тръбваше да спасяваме положението.

Председателствуващъ Н. Шоповъ (Силно звъни) Моля, г. Говедаровъ. Какво е това!

Н. Стамболиевъ (з): (Къмъ Г. Говедаровъ) Ние сме съгласни на една парламентарна анкета на управлението на Земеделската банка, но не такава, каквато направихте презъ вашия режимъ. Ние искаме анкета, която да ревизира вашия режимъ по отношение на Земеделската банка.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ за бюджетитъ на Народната банка се повдигна по поводъ обясненията, които г. докладчикътъ даде, които обяснения, обаче, не бяха установени като решение на комисията. Азъ преди малко казахъ, че върху тоя въпросъ ще се повърнемъ, като се съобразимъ съ закона за Народната банка — тогава ще дадемъ точната формула.

Съ този чл. 72 се прави стъпка напредъ, както виждате, а именно, че бюджетитъ на Българската централна кооперативна банка и на Българската земеделска банка за въ бъдаще ще се утвърждаватъ отъ Министерския съветъ по докладъ на респективнитъ министри. Прави се стъпка напредъ и съ това, че бюджетътъ на мина „Перникъ“ отива въ Министерския съветъ, понеже се установява принципътъ на предварителния контролъ. По отношение на Народната банка, която е единъ институтъ съвършено различенъ отъ всички други, азъ желая — не защото тя е въ ресора на Министерството на финансите дотолкова, доколкото се числи тамъ, защото тя си е напълно автономенъ институтъ — не да я ограда отъ единъ контролъ, но по никой начинъ така инцидентно не мога да се съглася да се предвидятъ положения за Народната банка, безъ да сме се справили съ самия законъ за тая банка, които положения биха допуснали отклонение отъ този законъ. Това е моята декларация, която мога да направя.

Колкото се отнася до странични влияния, за честота на Народната банка, тръбва да кажа, че тя никога не е била толкова много отърсена отъ партизански влияния, колкото е днесъ и никога внимателството въ нейнитъ работи не е било отстранявано тъй, както е отстранявано днесъ. Това е едно обстоятелство, което може да бъде проверено всекога и отъ всекиго.

П. Стайновъ (д. сг): Въпросътъ е само за обнародване на бюджета, а не за одобряване.

Министъръ С. Стефановъ: Сега не му е мястото да говоримъ за подробности. Повтарямъ, утре, когато му дойде мястото, ще се обяснимъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Вие не отговорихте на въпроситъ на Рашко Маджаровъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Глава VIII.

Отчетници и отчети.

Чл. 73. (Старъ чл. 68). Лицата, които събиратъ и приематъ или даватъ и разходватъ държавни суми, ценности и материали, както и лицата, на които сж повърени държавни складове, стопанства и експлоатации, сж отчетници, поради самия фактъ, че имъ е възложена подобна работа“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 73, моля, да вдигне ржка. Министъво, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 74. (Старъ чл. 69) Отчетниците се делятъ на две категории:

а) отчетници, отговорни предъ надлежитъ министри, и б) отчетници, отговорни предъ министъра на финансите и подсждими на Сметната палата.

Съ указъ, по докладъ на министъра на финансите, въ споразумение съ надлежния министъръ и Върховната сметна палата, се определятъ кои длъжностни лица по едно ведомство сж отчетници отъ първата категория и кои отъ втората. Лицата, на които се възложи случайно да извършватъ работа, за каквато се говори въ чл. 73, сж отчетници отъ първата категория.

Длъжностни лица по всички ведомства, съ гаранции до 2.000 л. вкл., сж отчетници отъ първа категория. Длъжностнитъ лица, обаче, които събиратъ държавни приходи, по коего и да е ведомство, сж отчетници предъ министъра на финансите и подсждими на сметната палата и даватъ гаранция по-голяма отъ 2.000 лева. Това не се отнася до лица, които събиратъ приходи подъ отговорностъ на своето началство.

Отчетниците-военни лица се освобождаватъ отъ даване гаранция“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 74 моля, да вдигне ржка. Министъво, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 75. (Старъ чл. 70) Лицата, които събиратъ приходитъ и произвеждатъ разходитъ на общинитъ и училищнитъ настоятелства, се отчитатъ предъ надлежната сметна палата.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 75, моля, да вдигне ржка. Министъво, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 76. (Старъ чл. 71) Съ ценноститъ и материалитъ въ държавнитъ складове и стопанства, предприятия и пр., ако тѣ не сж предназначени за продажба, се задоволяватъ изключително държавни нужди. Заповѣди, прогивни на това и не основани на законъ, не се изпълняватъ. Постановлението на чл. 36 на тоя законъ има приложение и при настоящия случай (сравни и чл. 218).“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 76, моля, да вдигне ржка. Министъво, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 77. (Старъ чл. 72) Отчетниците сж отговорни за повъренитъ имъ суми, ценности и материали и то както за тѣхното количество, така и за тѣхния видъ и качество.

Отчетниците сж отговорни така сждо и за загуби, произшли отъ действията на подведомственитъ тѣмъ лица, на които тѣ, подъ своя отговорностъ, сж възложили да извършватъ работа, която по законъ или наредба сж задължени лично да извършватъ.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема чл. 77, моля, да вдигне ржка. Министъво, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 78. (Старъ чл. 73) Никое лице, което борави съ държавни суми, ценности и материали, не може да се освободи отъ отговорностъ за установени липси, ако не се докаже, че това е било следствие на непреодолима сила

(force majeure), или на извършено престъпление и че всичките предписани от закона предпазителни мърки са били взети.

Докато се докаже произходът на липсата, надлежният министър взима мърки спрямо отговорното лице, за да се обезпечи вземането на съкровището.

Ако отчетникът не може да се държи отговорен за липсата, тя остава за сметка на държавата.

Забележка I. Във правилника за прилагането на настоящия закон се определят размерът на допустимите липси, (фири) според естеството на материалите.

Забележка II. За изгубени по небрежност или немарливост пощенски спестовни марки от служители при пощите, клоновете и агентурите на Българската народна банка и Хранилището за държавните ценни книжа виновните длъжностни лица се глобяват от управителния съвет на Българската народна банка, по искане на министъра на финансите — за служителите по ведомството на същата банка, или от съответните министри — за останалите служители, въ полза на държавното съкровище до 100 лева, ако номиналната стойност на изгубените марки е до 500 л. включително, и до 200 л., ако тя е повече от 500 л., като едновременно заплащат и костуемата цена на марките — по 1 л. на един къс.

Въз основа на съставения акт за изгубването на спестовни марки, вторият екземплярът вносния листъ за внасяне на глобата и костуемата стойност на марките въ приход на държавното съкровище и преписъ отъ заповѣдта за глобата, министърът на финансите разрешава да се изпишат изгубените марки въ разходъ по книгите на Хранилището за държавните ценни книжа и да се замбиятъ съ други. По същия начинъ се постъпва и за изгубени спестовни марки преди влизане на настоящия законъ въ сила.

Забележка III. Върнатите отъ Българската народна банка въ службата на държавните ценни книжа и гаранции на чиновниците неотчетени кредитни разписки за дадени на кредит държавни ценни материали на разни отчетници се изпращат на отделение за Финансовата инспекция за констатиране на неиздължението и за издаване постановление срещу отчетниците, следъ което, по съобщение на същото отделение, ценните материали по кредитните разписки се изписват въ разходъ по книгите на държавните ценни книжа.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедарсвъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ чл. 78, алинея първа е казано: „Никое лице, което борави съ държавни суми, ценности и материали, не може да се освободи отъ отговорностъ за установени липси, ако не се докаже, че това е било вследствие на непреодолима сила (force majeure) или на извършено престъпление.“ Трѣбва да се поясни, че се визира престъпление, извършено отъ друго лице. Така, както е казано въ текста на члена, ще излъже, каточели, че ако самото длъжностно лице е извършило престъплението, не отговаря за липсите. Ако г. докладчикътъ даде такава тълкувание, азъ ще бъда доволенъ. Нужно е да се поясни, че се касае за престъпление, извършено отъ трето лице, за да не се разбере, че ако самото длъжностно лице го е извършило, то не отговаря. Нали?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да. То се разбира, че така, защото иначе длъжностното лице си носи отговорността за извършеното престъпление.

Г. Говедаровъ (д. сг): Да, но трѣбваше да направите такава декларация, за да бъде ясенъ смисълътъ на текста, защото ще го прилагатъ разни опитни и неопитни юристи и хора, които не винаги иматъ дебатитъ на Камарата предъ очи.

Въ забележка втора къмъ този членъ е казано: „За изгубени по небрежностъ или немарливостъ пощенски спестовни марки отъ служители при пощите, клоновете и агентурите на Българската народна банка и Хранилището за държавните ценни книжа, виновните длъжностни лица се глобяват отъ управителния съветъ на Българската народна банка, по искане на министъра на финансите — за служителите по ведомството на същата банка, или отъ съответните министри — за останалите служители, въ полза на държавното съкровище, до 100 л., ако номиналната стойностъ на изгубените марки е до 500 л. включително, и до 200 л., ако тя е повече отъ 500 л., като едновременно заплащатъ и костуемата цена на марките —

по 1 л. на единъ къс.“ Значи, ако стойността на изгубените марки е 1 милионъ лева, глобата пакъ ще бъде 200 л.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Въпросътъ е за книгата и за разноските по печатането на марките, а не за стойността имъ. Недейте взима стойността, написана въ марката.

Г. Говедаровъ (д. сг): Моята мисълъ е друга: когато поради небрежностъ се изгубятъ пощенски спестовни марки не за 1.000 л., а за 1 милионъ лева, тази небрежностъ е голѣма, спасна, квалифицирана.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Такива изгубени марки се обезценяватъ, г. Говедаровъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Той плаща по 1 л. на марка. Той не може да злоупотрѣбва съ нея.

Г. Говедаровъ (д. сг): Разбирамъ, но той може да открадне марки и да дегазира работата така: по небрежностъ ги загубилъ или го нападнали.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Едно недоразумение има тукъ. Ако се касаеше за гербови марки, нѣмаше да се каже, че плаща по 1 л. на марка. Тогава, вънъ отъ глобата, ще плати и стойността. Но тукъ се касае за пощенски спестовни марки, които се лепятъ на спестовни пощенски книжки, съ които марки не може да се злоупотрѣби.

Г. Говедаровъ (д. сг): Другъ чиновникъ, като съучастникъ, може да ги лепи и използва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не може да се злоупотрѣби съ тѣхъ, защото се водятъ книги и всичко върви по сметка.

Г. Говедаровъ (д. сг): Моята мисълъ е, че когато сѣ изгубени такива марки по небрежностъ не за 100 л., а за 1 милионъ лева, това е не само една голѣма небрежностъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Тогава ще плати по 1 л. за всѣка марка — 1 милионъ лева, ако сѣ по 1 л., или нѣколко стотинъ хиляди лева, ако сѣ по-едри, плюсъ глобата.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не може да ги злоупотрѣби за себе си.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! За да не остане никакво съмнение при тълкуванието на този текстъ, който освобождава отъ материална отговорностъ, за изяснение, вмѣсто думитъ „или на извършено престъпление“, ще поставимъ думитъ „или на извършено престъпление отъ трети лица“. Нека бъде така за по-ясно.

П. Стайновъ (д. сг): Само декларация да направите, стига.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): ... защото това е единъ текстъ, който гасѣга голѣми материални отговорности.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Въ забележка втора къмъ този членъ се казва, че глобата за чиновниците отъ Народната банка се налага отъ управителния съветъ на банката, който се състои отъ много хора. Искамъ да попитамъ г. докладчика: не може ли да се каже, че глобата се налага само отъ управителя на банката? Касае се за една наказателна функция, а обикновено наказателните функции за глоби се извършватъ отъ едно лице, не отъ цѣлъ съветъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да, право е.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ присмамъ забележката на г. Петко Стайнова. Същевременно ще направя и едно друго предложение, защото не бива да остане така, че глобата за изгубени марки до 500 л. е 100 л. а отъ 500 л. нагоре — 200 л. Тя трѣбва да бъде пропорционална на стойността на изгубените марки. И затова предлагамъ да се каже: глобата е 20% отъ стойността на марките. Иначе ще бъде крайно несправедливо.

Г. Говедаровъ (д. сг): Много хубаво.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Г. министре! Тукъ се касае за материалъ, а не за ценностъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да, за материала.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Ако маркитъ не се турятъ въ книжката и не се поднишатъ отъ чиновникъ, нѣматъ никаква стойностъ.

Г. Говедаровъ (д. ср): Може да се използватъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Не може да се използватъ. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля г. г. народнитѣ представители да взематъ думата, когато искатъ да говорятъ, а не всички да говорятъ едновременно.

Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Дрънски.

Д. Дрънски (д): Г. г. народни представители! Една дребна работа по недоглеждане предизвика толкова спорове. Забележка втора се касае за изгубени по небрежност или немарливост пощенски марки; за никакви други марки не става дума — нито за пощенски, нито за гербови. Касае се за тия, които се лепятъ въ спестовнитѣ книжки. Който ги открадне, не може да ги използва, не може да ги продаде, . . .

Г. Говедаровъ (д. ср): Може, съ съгласието на другъ.

Д. Дрънски (д): . . . защото запленването предвижда други процедури и формалности. Следователно, тъй както е редактиранъ текстътъ на члена, е много прецизенъ, много ясенъ, много положителенъ и много достатъченъ.

Азъ се противя даже на искането на г. проф. Стайновъ, да се отнеме отъ функциитѣ на управителния съветъ на Българската народна банка налагането на глобата. Въ това отношение има една неясностъ въ текста и на нея ще се спра. Не мога да разбера добре, по искане на министра на финанситѣ ли управителниятъ съветъ ще налага глобитѣ? Кой ще констатира факта на небрежностъ, на немарливостъ, на изгубване, и кой, следователно, ще прецени, дали има кражба или има само изгубени марки? Защото азъ смѣтамъ, че ако има кражба, има една отговорностъ, а при небрежностъ и немарливостъ има друга отговорностъ. Ако финансовиятъ министъръ предложи, следъ окончателно установяване на факта за изгубване по небрежностъ или немарливостъ, да се глоби X отчетникъ за тази немарливостъ, тогава приемамъ, че управителниятъ съветъ нѣма какво да прави. Достатъчно е управителътъ на Народната банка или директорътъ на хранилището, по силата на наредба на финансовия министъръ, да каже: понеже има загубени такива и такива марки, съгласно констатирания фактъ, налагамъ глоба. Но ако задачата за констатиране на изгубването по небрежностъ или немарливостъ или по престѣпление ще се възложи на управителния съветъ на банката, тогава неговата функция трѣбва да остане така, колективното тѣло да разгледа въпроса. Отъ това гледище се явява необходимостта, г. докладчикътъ да каже, кой отъ двата органи, финансовиятъ министъръ или управителниятъ съветъ на банката, ще констатира небрежността или немарливостта при изгубването и съобразно съ това и азъ ще се съглася.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Този, който е загубилъ, самъ ще донесе. Той не може да ги оправдае, ако има изгубени такива и такива марки.

Министъръ С. Стефановъ: Много ясна е забележката. Респективната служба ще донесе. Не може да се каже, че Народната банка или Финансовото министерство ще донесатъ. Шомъ е казано, че се касае за пощенски спестовни марки, загубени отъ служители при пощитѣ, клоноветѣ или агентуритѣ на Българската народна банка, значи респективната служба ще донесе.

Д. Дрънски (д): Вие нѣма ли да провѣрите факта?

Министъръ С. Стефановъ: Ще бѣде провѣренъ.

Д. Дрънски (д): Кой ще го провѣри — Финансовото министерство ли или Народната банка?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Който е виновенъ, ще донесе самъ. Той трѣбва да донесе, иначе не може да ги оправдае.

Когато донесе, че ги е изгубилъ самъ по небрежностъ, какво ще искате повече? Той самъ прави признание, а то е достатъчно.

Д. Дрънски (д): Значи фактътъ на престѣпността нѣма да има въ този случай значение за васъ?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Донася, че му липсватъ; той самъ си признава.

Г. Говедаровъ (д. ср): Могатъ да бѣдатъ евентуално откраднати.

Д. Дрънски (д): Кой ще провѣри факта?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Този, който налага наказанието, той ще провѣри чрезъ своитѣ органи.

Д. Дрънски (д): Управителниятъ съветъ на банката или министърътъ на финанситѣ. Обяснете.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Министърътъ на финанситѣ. Но и азъ смѣтамъ, че това, което казва г. Стайновъ, би трѣбвало да се приеме, защото за една глоба отъ 100 л. не би трѣбвало цѣлниятъ управителенъ съветъ на Народната банка да се събира и да налага глоба. Неговитѣ заседателни ще бѣдатъ повече, отколкото глобата. Нека да бѣде само управителътъ. Азъ съмъ съгласенъ, и г. министърътъ на финанситѣ е съгласенъ.

Министъръ С. Стефановъ: Още единъ въпросъ. Доколкото виждамъ има едно противоречие въ текста на втората забележка. Азъ разбирамъ, че принципътъ си остава: да се плати изгубеното не като стойностъ, каквато има, а като материалъ. Ако е като материалъ, защо е казано — по 1 л. на късъ?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Като материалъ се плащатъ независимо отъ стойността на марката. Марката може да има стойностъ 5, 10, 1.000 л., но като късъ ще се плати 1 л.

Д. Дрънски (д): Казано е „костуемата цена“.

Министъръ С. Стефановъ: Значи като материалъ?

Д. Дрънски (д): Единъ левъ ли коштува на фиска?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Колкото сѣ марки на брой, толкова. Материалътъ се плаща. Ако се загубятъ 100 марки по 1 л., ще се платятъ 100 л.; ако се загубятъ 20 марки по 1.000 л., ще се платятъ само 20 л. То е ясно.

Значи, „отъ управителния съветъ на Българската народна банка“ ще стане „отъ управителя на Българската народна банка“.

Министъръ С. Стефановъ: Прието.

Г. Говедаровъ (д. ср): Този членъ не е много ясенъ. „Костуемата стойностъ!“

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Костуемата стойностъ на марката е опредѣлена 1 л. Законътъ опредѣля, че стойността на марката като материалъ е само 1 л. Може да се загубятъ 20 марки по 1.000 л., за 20.000 л., ще се платятъ само 20 л.

Г. Говедаровъ (д. ср): И глоба 200 л. Това е смѣшно! Може за се загубятъ марки за 1.000.000 л. и да се платятъ само 1.000 л. плусъ 200 л. глоба. Че това не е небрежностъ, това е престѣпление, ако щете.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Много ясно, г. Говедаровъ. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се, г-да! Стига вече. Недейте се разправя.

Ще положа на гласуване предложеното измѣнение отъ г. министра: въ алинея първа на чл. 78 следъ думитѣ „извършено престѣпление“ да се прибавятъ думитѣ „отъ трети лица и да стане така: (Чете) „ . . . или на извършени престѣпления отъ трети лица . . . “. Който приема това предложение, моля, да вдигне рѣжка. Мнозинство, Събраниято приема.

Който приема предложението на г. Петко Стайновъ, съ което е съгласенъ г. министърътъ на финанситѣ, въ забележка втора на сѣщия членъ вмѣсто „отъ управителния

съветъ на Българската народна банка“ да се каже „отъ управителя на Българската народна банка“, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема чл. 78, заедно съ приетитѣ поправки, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ ще моля да се прекрати заседанието, понеже следъ вечеря има министерски съветъ. Предлагамъ за утрешното заседание следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за продължение срока за доброволно изплащане на една третинка отъ текуцитѣ данъци и на първата шестинка отъ закъснѣлитѣ данъци.

Първо четене законопроектитѣ:

2. За измѣнение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни срѣдства.

3. За отпушане народна пенсия на Бонка Петкова, съпруга на покойния бившъ министъръ Добри Петковъ.

Второ четене законопроектитѣ:

4. За бюджета, отчетността и предприятията. (Продължение разискванията)

5. За обществено подпомагане.

Трето четене законопроектитѣ:

6. За изплащане задълженията на бѣжанцитѣ къмъ държавата съ облигации отъ 6-процентовия държавенъ заемъ отъ 1923 г.

7. За извънбюджетенъ (свърхсметенъ) кредитъ отъ 200 милиона лева за изплащане стойността на отчужденитѣ за държавни нужди недвижими имоти.

8. Второ четене законопроекта за ликвидация на заемитѣ, отпустнати по закона за направа на икономически къщи и за насърчение на жилищния строежъ.

9. Първо четене законопроекта за посмъртна взаимно-спомогателна каса на служителитѣ при изборнитѣ учреждения.

Председателсвуващъ Н. Шоповъ: Който приема да вдигнемъ заседанието съ предложениа отъ г. министра на финанситѣ за утрешното заседание дневенъ редъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

Вдигнато въ 19 ч. и 20 м.)

Подпредседатели: { **Н. ШОПОВЪ**
СТ. ДАСКАЛОВЪ

Секретарь: **П. ПОПИВАНОВЪ**

Замѣстникъ-секретарь: **СТ. ИОВЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**